

LA INFLUÈNCIA DE L'EXPRESSIÓ CORPORAL COM A ESTRATÈGIA
PER GESTIONAR LES EMOCIONS, LES HABILITATS SOCIALS I LA
CREATIVITAT ARTÍSTICA DELS ALUMNES DE PRIMÀRIA.

Mª Cristina Ortega Arcos

Curs acadèmic: 2015-2016

Assignatura: Treball Final de Grau en Mestre d'Educació Primària

Tutor: Eduard Ramírez

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic

Vic, 15 de maig de 2015

Abraça i estima el teu cos, és la cosa més fascinant que tindràs a la teva vida.

(Anònim)

La teva expressió corporal defineix la teva personalitat encara que no parlis.

(Charles Chaplin)

Resum

La motivació i interès personal del present estudi que s'ha portat a terme durant l'últim curs de grau d'Educació Primària ha sorgit de la pregunta: "Què passa amb la vivència emocional dels nens i nenes que realitzen expressió corporal en un context escolar?". Partint d'aquesta qüestió, penso que hi ha d'haver un treball profund sobre les diferents emocions que experimenta l'alumne dins i fora de l'aula.

A priori considero que no s'afavoreix i ni s'aprecia l'expressió de les emocions dels alumnes, i molt menys es pensa en elles a l'hora d'educar. A l'escola ha d'haver un espai dedicat al treball de l'expressió corporal com a estratègia per educar les emocions, les habilitats socials i la creativitat artística dels infants. Les sessions de tutoria poden ser un bon espai per desenvolupar-la.

Durant el procés d'investigació s'han anat analitzant i contrastant els fonaments teòrics amb la informació adquirida dels mestres provinents de les diferents escoles de la comarca d'Osona –Torelló, Sant Pere de Torelló, Sant Hipòlit i Vic-. D'aquesta manera, s'ha pogut valorar i apreciar quina és la realitat de l'expressió corporal dins les escoles, quin tractament se li dona i com es podria millorar.

Paraules claus: *infants, docents, expressió corporal, educació emocional, habilitats socials i creativitat artística.*

Abstract

Personal motivation and interest of this real study carried out during the last year of the degree in Teachers Training in Primary Education comes out of the following question: "What happens with the emotional experience of those children who carry out body expression in a school context?" From this question, I think that it has to be a deep work about the different emotions that pupils experiment inside and outside the classroom.

From the first point, I believe that it is not appreciate the students' emotional expression and much less this issue is not treated at the time to educate. At the school it has to be a space dedicated to the body expression work as strategy to educate the emotion, the social skills and the artistic creative of the children. The tutorial sessions could be a positive space to develop it.

During the investigation process it has been analyzed and contrasted the theoretical models with the acquired information from the teachers of the different schools of the Osona region -Torelló, Sant Pere de Torelló, Sant Hipòlit and Vic-. In this way it could be evaluated and appreciated the reality of the body expression in the schools, what treatment is provided and how it could be improved.

Word keys: *children, teachers, body expression, emotional education, social skills and artistic creativity.*

Índex

1. Introducció	6
1.1 Presentació	6
1.2 Justificació	6
1.3 Estructura del treball	8
2. Marc teòric.....	9
2.1 L'expressió corporal	9
2.2 L'expressió corporal i el currículum d'educació primària	11
2.2.1 L'expressió corporal: presència de l'expressió corporal en les diferents àrees d'educació artística i d'educació física.....	11
2.2.2 Elements curriculars de l'àrea d'educació artística i d'educació física	12
2.3 Referents pedagògics en el tractament de l'educació física	24
3. Objectius i hipòtesis.....	27
4. Metodologia.....	27
4.1 Mostra.....	28
4.2 L'instrument: el qüestionari	28
4.2.1. Model de qüestionari lliurat a les escoles.....	30
4.3 Procediment.....	35
4.3.1 Temporalització i estructura	35
5. Recollida, anàlisi i interpretació de les dades	36
5.1 Recollida de les dades.....	36
5.2 Anàlisi de les dades de la informació obtinguda	45
5.3 Interpretació de les dades.....	50
5.3.1 Fortaleses i debilitats sobre l'expressió corporal	52
6. Conclusions	53

6.1 Reflexions personals i propostes de futur en relació a les fortaleses i debilitats de l'expressió corporal.....	54
7. Bibliografia i webgrafia	57
8. Annexos.....	58
8.1 Escola Vall del Ges –Torelló–	58
8.2 Escola Rocapravera –Torelló–	64
8.3 Mare de Déu de la Gleva –Sant Hipòlit–	76
8.4 Escola Josep Maria Xandri –Sant Pere de Torelló–.....	88
8.5 Escola Santfores –Vic–	91
8.6 Escola la Sínia –Vic–	95
8.7 Escola Escorial –Vic–	98

1. Introducció

1.1 Presentació

L'educació emocional, les relacions socials i la creativitat artística són essencials dins el món de l'educació. Tanmateix, l'escola s'oblida de la importància de crear entorns càlids que ofereixin la oportunitat de compartir, crear empaties, relacionar-se i al mateix temps, ajudar a l'infant a construir la seva pròpia identitat; incidint de manera favorable en l'autoestima i la construcció de l'autoconcepte tant d'ell mateix com la del grup-classe.

Així doncs, la motivació i interès personal d'aquesta recerca proposada ha sorgit de la següent pregunta: "Què passa amb la vivència emocional dels nens i nenes que realitzen expressió corporal en un context escolar?".

Partint d'aquesta qüestió, la finalitat d'aquesta investigació se centra en conèixer si el docent utilitza l'expressió corporal com a eina per gestionar les emocions, les habilitats socials i la creativitat artística de l'alumne, i quin tractament se li dona. El mestre ha de fer que els seus alumnes desenvolupin la capacitat de manifestar i reconèixer de forma apropiada les seves emocions i la dels altres. D'aquesta manera, tot aquest treball emocional permetrà a l'alumne d'adaptar-se millor a la vida i d'adquirir una salut física i psicològica que millorarà la seva qualitat de vida.

1.2 Justificació

Els centres escolars presenten un espai en el qual l'infant té l'oportunitat d'experimentar i aprendre a resoldre situacions que l'envolten al dia a dia per tal de formar part d'aquesta societat. Com diuen Fernández, Luque i Leal (2010) "els centres educatius no poden estar exempts d'intencionalitat i manifestacions neutres, ja que han d'influir deliberadament en l'alumnat, per modificar conductes, modelar la seva consciència i desenvolupar la seva posició ètica" (Fernández, Luque i Leal, 2010: 56). Les emocions estan presents constantment, i per aquest motiu aquest estudi pretén donar a conèixer el tipus de tractament que se li dona a l'expressió corporal com a eina fonamental per treballar l'educació de les emocions, les habilitats socials i la creativitat artística dels alumnes.

Des del meu punt de vista, considero que no s'afavoreix l'expressió de les emocions i molt menys es pensa en elles a l'hora d'educar. Per tant, en algun moment del dia hi hauria d'haver un espai dedicat al treball de les emocions, ja sigui a través d'activitats plàstiques i musicals, com també a través de la dansa, el teatre, l'expressió corporal i l'espai de tutoria.

L'expressió plàstica és idònia per fomentar l'autoexpressió, la imaginació, la creativitat, la sensibilització del seu entorn i el coneixement de la vida afectiva. L'alumnat pot expressar les seves emocions a través dels seus dibuixos, la pintura, la diversitat dels tons, el traç que fa servir o els detalls.

A través de la música, els nens també poden expressar les seves emocions, ja que aquesta transmet diferents sensacions o emocions que es poden expressar a través del cos i del moviment o també a través del gest i, fins i tot, sobre un paper dibuixant allò que sentim o bé pintant i utilitzant els colors que ens suggereixen les melodies en aquell moment.

El teatre, la dansa i l'educació física també poden treballar activitats d'expressió corporal, d'experiències sensorials, lúdiques, moviment lliure, creació i comunicació amb el cos.

Així doncs, l'expressió en general ens ofereix la sensació de llibertat, que és el fonament de totes les arts per al procés creatiu i comunicatiu.

En el present estudi podeu conèixer i valorar en quines escoles de la comarca d'Osona es treballa l'expressió corporal en algunes de les àrees del currículum d'educació primària, i quin ús se'ls dona. També, s'explica com el mestre d'educació física ho tracta des de la seva àrea, ja que és un entorn ideal per dur a terme aquesta pràctica educativa.

Per acabar aquest punt, hem de ser conscients que per educar s'ha de transmetre als alumnes uns valors i unes emocions que moltes vegades no trobem representades en les matèries del currículum de primària.

1.3 Estructura del treball

El present treball s'estructura en set apartats:

En primer lloc es descriu un marc teòric en relació als conceptes de l'expressió corporal, l'educació emocional i la creativitat artística.

En segon lloc es detallen els objectius i la hipòtesi de l'estudi de forma estructurada i organitzada.

En tercer lloc es mostra la metodologia emprada de la investigació i es presenta l'objecte d'estudi, el disseny de l'instrument que s'ha utilitzat i el procés que s'ha seguit.

En quart lloc es destaca la metodologia emprada i les dades extretes en relació a l'instrument utilitzat.

En cinquè lloc es realitza l'anàlisi de dades i la seva interpretació. Aquesta última inclou la informació de l'anàlisi teòrica i la dels mestres.

En sisè lloc es descriuen unes conclusions on es relacionen els objectius i la hipòtesi, els fonaments teòrics i la pràctica docent. Dins d'aquest apartat també trobareu les reflexions personals i les futures propostes en relació a les forteses i les debilitats de l'expressió corporal.

En setè i últim lloc podeu valorar la bibliografia emprada que ha permès conèixer les diferents fonts d'informació necessàries per portar a terme i desenvolupar el present estudi.

2. Marc teòric

Com tots sabem, l'expressió corporal com a contingut educatiu dins el currículum de l'àrea l'educació física rep un ampli ventall d'influències: de la dansa, del teatre, de la música, de la pedagogia, de la psicologia, de la psicomotricitat i de l'educació física. Tal com diuen els autors Calecki i Thévenet (1986: 28) "L'expressió corporal és especial i prepara per a les altres disciplines com la psicomotricitat, la dansa o el joc dramàtic".

En aquest apartat s'ha comentat el valor del desenvolupament personal, la gestió de les emocions, les habilitats socials i la sensibilitat artística que s'ha de desenvolupar i treballar amb l'alumnat. Per conèixer-ho s'han cercat diferents concepcions i metodologies d'autors provinents de diverses orientacions educatives.

En primer lloc s'ha descrit el significat i el valor del treball de l'expressió corporal com a influència de les emocions, les relacions socials i la creativitat artística, segons els autors. Llavors, s'ha analitzat el currículum d'educació primària per veure en quines matèries es veu reflectida l'expressió corporal i quin tractament se li dona. I per últim, s'ha finalitzat l'apartat explicant quin tipus de metodologia ha d'emprar el docent per desenvolupar l'expressió corporal.

2.1 L'expressió corporal

Des d'una orientació pedagògica-educativa, Santiago (1985: 21) defineix l'expressió corporal com "la manifestació del propi cos, i a través d'ell el que l'home és aquí i ara i el seu estil peculiar de relació amb els altres i amb el món". L'autora considera que l'expressió corporal és com un llenguatge que dona a conèixer a la persona tal com és.

Motos (1983: 51), des d'una orientació pedagògica i escènica, considera l'expressió corporal com "el conjunt de tècniques que utilitza el cos humà com element de llenguatge i que permet la revelació d'un contingut de naturalesa psíquica". Així doncs, per aquest autor, aquest contingut és una disciplina que cohesiona el moviment, amb el pensament i amb la finalitat de comunicar un estat, un sentiment, una sensació, unes emocions o unes idees representades pel subjecte.

Dins l'àmbit de les arts escèniques i de les arts artístiques Learreta, Sierra i Ruano (2005: 28-29) afirmen que l'expressió corporal "és acceptar la pròpia realitat corporal, exposar-se, assumir-se amb una forma de moure's pròpia i autèntica. Implica prendre consciència sobre el que succeeix en nosaltres, de com reaccionem davant el que vivim i com ho vivim".

Des de l'àmbit de l'educació física, però amb una orientació de psicomotricitat, Lapierre i Aucouturier (1985: 131) assenyalen que: “a través de la forma de moure's dels nostres alumnes, podem fer-nos una idea de les seves emocions inconscients, ja que moltes vegades, es revelen de la pròpia expressió simbòlica”. Per tant, depenent de cada situació, l'infant s'expressa d'una determinada manera a través del seu cos. Al mateix temps, el docent pot observar i analitzar quines emocions experimenta l'alumne.

Partint d'una tècnica de benestar per als nens, Calecki i Thévenet (1986: 24) consideren que l'expressió corporal “és una forma d'expressió que consisteix en dir mitjançant el cos, utilitzar els gestos més significatius nascuts de l'espontaneïtat d'un mateix. Permet crear un llenguatge propi fent-lo comprensible, és a dir comunicable als altres”. Dit amb altres paraules, l'expressió corporal és l'instrument que ens ajuda a comunicar idees, pensaments, sentiments que comuniquem als altres. Una altra idea que ens aporten els autors és “perquè hi hagi expressió corporal és necessari que hi hagi també la voluntat d'expressar-se a través del cos i la necessitat de ser comprès” (1986: 24). És a dir, si el subjecte s'expressa a través de l'expressió corporal ha de ser capaç d'expressar i comunicar, i a la vegada intentar que sigui comprès pel receptor.

Es comparteix en el present estudi la idea que exposen Calecki i Thévenet (1986: 35) quan diuen que la progressió en expressió corporal situa el cos com:

- ❖ Mitjà d'acció (a descriure, a desenvolupar per mitjà d'exercicis sensorials, exercicis sobre l'esquema corporal, etc.).
- ❖ Lloc d'acció (en relació amb l'espai, en els seus desplaçaments...).
- ❖ Mode d'acció per la manera de ser i d'actuar en la seva relació amb l'altre i el que té per expressar-se.

Com diu l'autor Rebel (2001) sobre l'expressió corporal:

El llenguatge corporal és innat, s'aprèn per imitació i s'assimila per mitjà de l'alabança o el retret. La facultat més important de l'home, la d'ampliar el seu llenguatge corporal, el seu repertori de moviments socioculturals, és la facultat d'aprendre amb diferents característiques. La interacció amb l'objectiu de la comunicació és en part una actuació intuïtiva, reflexiva, innata i d'autodescobriment (Rebel, 2001: 40-41).

Així doncs, el llenguatge corporal sempre hi és des que naixem fins que morim, però es va desenvolupant i aprenent a través de les relacions socials, els vincles afectius amb els nostres éssers estimats, i la descoberta d'un mateix i del nostre entorn.

Una altra idea que assenyala Rebel (2001: 41) és que “[...] en la formació escolar s'hauria de donar prioritat al joc que afavoreixi al moviment, a la dansa i a la música, en detriment de l'esport de competició”.

Un cop havent vist les diferents concepcions de l'expressió corporal dels diferents camps de coneixement, es considera que en la majoria dels casos, aquest contingut s'entén com una forma de llenguatge que ajuda a exterioritzar el món intern, és a dir, els pensaments, els sentiments, les emocions i les idees que tenim a través del cos i del moviment. Per tant, el cos, el moviment i el sentiment són la base en tot aquest treball i procés educatiu.

2.2 L'expressió corporal i el currículum d'educació primària

En aquest apartat s'ha fet una anàlisi sobre quines àrees del currículum de primària es veu reflectit el treball de l'expressió corporal i quin tractament se li dona. Llavors, s'ha comentat a trets generals, les competències bàsiques que es desenvolupen en les diferents àrees. Seguidament, s'han esmentat els objectius generals propis de l'àrea. I per acabar, s'ha explicat com es treballa l'expressió corporal en els tres cicles de primària (Cicle Inicial, Cicle Mitjà i Cicle Superior).

2.2.1 L'expressió corporal: presència de l'expressió corporal en les diferents àrees d'educació artística i d'educació física

Segons el currículum d'educació primària, el treball de l'expressió corporal només es manifesta en dues àrees: educació artística i educació física. Les raons són les següents:

Per una banda, l'àrea d'educació artística:

[...] pretén desenvolupar en les nenes i els nens la percepció i l'expressió estètica amb l'objectiu que adquireixin una formació que els permeti comprendre els mons artístics i culturals, i de manera molt especial els del seu entorn més proper i els d'altres pobles, i participar-hi (Currículum d'educació primària, 2009: 94).

Així doncs, el currículum ens explica que els infants han d'adquirir la capacitat d'interpretar i representar el món que els envolta. És a dir, “[...] aprendre a percebre, però també a produir a partir del coneixement i de la comprensió de si mateix i del seu entorn i a entendre les imatges com una representació de la realitat” (Currículum d'educació primària, 2009: 94).

Per altra banda l'àrea d'educació física ens diu que:

L'escola ha d'oferir a l'alumnat mitjans i recursos per integrar l'activitat física a la vida quotidiana, establint així una tendència que potenciï el seu desenvolupament motriu, la seva capacitat de socialització, la seva salut i la seva integritat com a persona (Currículum d'educació primària, 2009: 116).

Per tant, en aquest treball es recolza totalment aquesta afirmació, ja que l'alumne ha de ser capaç de desenvolupar els hàbits saludables, regulars i continuats, i sentir-se bé amb ell mateix i amb el seu propi cos. A més a més, aquesta acció educativa ajudarà a l'estudiant a millorar la seva autoestima i a relacionar-se de forma afectiva amb la societat.

Per concloure aquest subapartat, al currículum de primària es veu reflectida la connexió que es manté entre les dues àrees:

[...] les dues àrees treballen el sentit estètic i creatiu de l'expressió i comunicació corporal. Aquest sentit es presenta des de dues vessants: la interacció amb la pròpia persona des del punt de vista dels sentiments i sensacions pròpies i la interacció amb l'entorn i els altres, a partir de la percepció d'estímuls externs i la utilització del cos com a llenguatge d'expressió, comunicació i representació (Currículum d'educació primària, 2009: 116).

2.2.2 Elements curriculars de l'àrea d'educació artística i d'educació física

Els elements curriculars que destaquen són: els objectius generals i les competències bàsiques pròpies de les dues àrees esmentades prèviament.

2.2.2.1 Les competències pròpies de les àrees d'educació artística i d'educació física

Segons el currículum de primària (2009: 95-96), l'àrea d'educació artística contribueix al desenvolupament d'aspectes que formen part de la **competència del coneixement i interacció amb el món**, ja que a través del medi, ajuda a l'alumne a desenvolupar la seva creativitat artística. "Els intercanvis lingüístics, les cançons i les senzilles dramatitzacions contribueixen a la **competència comunicativa**, i l'ús de la **tecnologia** relacionada amb la música, les arts visuals i la cerca d'informació sobre manifestacions artístiques que contribueixen al tractament de la informació i la competència digital" (2009: 95).

L'àrea participa també en el desenvolupament de la **competència social i ciutadana**, ja que aquesta garanteix el treball entre els iguals. Aquest fet ajuda que es produeixin les relacions socials entre companys i comparteixin vivències i experiències personals. L'àrea desenvolupa també la **competència d'aprendre a aprendre i de l'autonomia i iniciativa personal**, perquè hi ha la possibilitat que l'infant pugui observar, experimentar i descobrir per ell mateix, diferents materials, tècniques i percepcions. Aquestes situacions poden ajudar a l'alumnat a despertar la seva creativitat artística.

Per últim, destaca la **competència matemàtica**, ja que es treballen conceptes i representacions de les figures geomètriques amb ritmes i escales musicals.

Segons el currículum de primària (2009: 117), pel que fa a l'àrea d'educació física, la primera competència que cal considerar és "el **coneixement i interacció amb el món**, ja que a través del propi cos i la seva interacció amb el seu entorn, hi ha una bona pràctica educativa i la valoració i coneixença de l'activitat física i saludable".

Una segona competència, d'acord amb la finalitat de donar eines perquè els alumnes puguin aprendre a conèixer i a relacionar-se amb els altres, acceptar i seguir les regles, participar i respectar les diferències, acceptar i respectar els diferents punts de vista i conèixer les pròpies limitacions i possibilitats, és a través de la **competència social i ciutadana**.

La tercera competència, contribueix especialment en la **competència cultural i artística**, ja que es desenvolupen les manifestacions artístiques de l'alumnat en relació a l'entorn que l'envolta i les relacions socials. Així doncs, flueixen experiències, emocions, idees i pensaments.

Les següents competències que es treballen són la **competència comunicativa** i el **tractament de la informació** i **competència digital**, ja que a través dels diferents mitjans de comunicació podem analitzar de forma crítica els missatges i els estereotips –en relació al concepte del propi cos– que ens volen transmetre aquests.

Finalment, la **competència aprendre a aprendre** i l'**autonomia i iniciativa personal**, perquè l'estudiant ha d'aprendre a conèixer les seves pròpies limitacions i possibilitats i la dels altres. També, s'ha d'anar auto-superant al dia a dia i ha de presentar una actitud positiva en cada situació que se li presenti.

Un cop havent observat el desenvolupament de les diferents competències bàsiques que es contemplan a les dues àrees esmentades, es pot afirmar que presenten similituds i enllaços entre elles, ja que el seu principal objectiu és que l'alumne esdevingui una persona crítica, que tingui eines i coneixements a l'abast per resoldre situacions i/o problemes que sorgeixen al dia a dia de manera autònoma i, al mateix temps, que es relacioni i convisqui amb la societat de forma positiva i afectiva.

2.2.2.2 Objectius generals de les àrees d'educació artística i d'educació física

En aquest subapartat s'han descrit els objectius generals que es desenvolupen a les dues àrees:

Per una banda, pel que fa a l'àrea d'educació artística, el currículum de primària (Currículum d'educació primària, 2009: 96-97) té com objectiu el desenvolupament de les capacitats següents:

- ❖ Experimentar i indagar en les possibilitats expressives del so, de la imatge i del moviment, i apreciar que l'art és una manera de donar forma a les experiències, a les idees i a les emocions.
- ❖ Explorar, conèixer i experimentar les possibilitats que ofereix la veu, el cos, els sons, els instruments, l'experiència artística, la comunicació audiovisual, els materials i les TIC, mitjançant els llenguatges artístics i la realització de projectes expressius i de comunicació.
- ❖ Comprendre que les manifestacions artístiques i culturals estan fetes per homes i dones i per a la gent, i que representen les seves experiències.
- ❖ Valorar i respectar el fet artístic propi, i dels altres, entenent que és una manera de comunicar-se i d'expressar els sentiments, les descobertes, les capacitats i peculiaritats de cadascú. Apreciar que les experiències culturals pròpies i les dels companys i companyes esdevenen un espai de diàleg i enriquiment.

- ❖ Mostrar curiositat per com les artistes i els artistes indaguen en el coneixement, l'experiència i la imaginació per fer música, arts escèniques i arts plàstiques i arts audiovisuals. Conèixer algunes de les institucions i professions dels àmbits artístics i culturals, i interessar-se per les característiques del seu treball.
- ❖ Compartir i reconstruir històries i pensaments que ens desvetllen les manifestacions artístiques i culturals, i descobrir que poden influir en la nostra manera de pensar i en els nostres propòsits.

Per altra banda, l'àrea d'educació física segons el currículum (Currículum d'educació primària, 2009: 118-119) té com objectiu el desenvolupament de les capacitats següents:

- ❖ Explorar les possibilitats i recursos expressius del propi cos per comunicar sensacions, emocions i idees.
- ❖ Compartir i gaudir de l'exercici físic i de l'expressió i comunicació corporal en col·lectivitat mitjançant el joc, la dansa i qualsevol activitat física que comporti el desenvolupament de la persona.

Un cop extrets els objectius més importants, es pot afirmar que tenen similituds, ja que l'objectiu principal és treballar les emocions, els sentiments, les idees, les inquietuds i els pensaments a través de l'expressió corporal.

Com es pot veure, dins l'àrea d'educació artística hi ha més objectius que en l'àrea d'educació física per les següents raons: en la primera àrea es treballa l'expressió en els continguts de visual i plàstica, música i dansa. En canvi, a la segona àrea només es treballa en el contingut d'expressió corporal.

2.2.2.3 Anàlisi de l'expressió corporal en els tres cicles de primària

En aquest apartat s'han analitzat i descrit els continguts del currículum (Currículum d'educació primària, 2009: 98-108) que descriuen el treball emocional, les habilitats socials i la creativitat artística en els tres cicles de primària (Cicle Inicial, Cicle Mitjà i Cicle Superior) dins les àrees d'educació artística i d'educació física.

2.2.2.3.1 Educació artística

Dins d'aquesta àrea s'han redactat els dos blocs de continguts: "explorar i percebre"; i "interpretar i crear". Cada un d'aquests àmbits agrupen els continguts en dos apartats: "visual i plàstica"; i "música i dansa", que constitueixen els llenguatges que integren l'àrea.

Cicle Inicial		
	Visual i plàstica	Música i dansa
EXPLORAR I PERCEBRE	<ul style="list-style-type: none">❖ Observació i exploració sensorial dels elements presents en l'entorn natural, cultural i artístic, experimentant les sensacions i emocions que provoquen.❖ Expressió oral d'idees, emocions i experiències que desvetllen les manifestacions artístiques i culturals per promoure la comprensió artística.❖ Percepció que a través de la participació artística i de l'interès vers els fets artístics s'arriba a la satisfacció i l'emoció de l'experiència estètica.	<ul style="list-style-type: none">❖ Escolta, exploració i discriminació els sons presents en l'entorn natural, cultural i artístic: elements de l'entorn que produeixen so; sons que es poden produir amb el cos, sons enregistrats. Percepció del so i del silenci, de les diferents qualitats del so i de la seva combinació.❖ Exploració sensorial de les possibilitats del moviment del cos. Adequació, quan escaigui, del moviment al so i a l'espai.

		<ul style="list-style-type: none"> ❖ Expressió oral d'idees, emocions i experiències que desvetllen les manifestacions culturals i artístiques: audicions, espectacles, festes. ❖ Reconeixement, interpretació i representació gràfica i corporal d'elements musicals. ❖ Percepció que, a través de la participació i de l'interès, s'arriba a la satisfacció en l'experiència artística.
<p>INTERPRETAR I CREAR</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Elaboració de produccions plàstiques i missatges audiovisuals a partir de la percepció sensorial, la imaginació, les experiències, la realitat, les idees i les emocions, tot preveient els recursos necessaris i les possibilitats dels materials i avançant amb confiança i satisfacció en els diferents processos de producció. ❖ Incorporació i utilització progressiva de les terminologies pròpies dels llenguatges artístics: pintura, dibuix, escultura, il·lustració, collage, modelatge, construcció, fotografia, cinema i teatre. ❖ Interès, valoració i respecte davant del fet artístic i davant de les produccions artístiques pròpies i alienes. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Valoració de l'atenció i el respecte en les interpretacions i produccions artístiques pròpies i dels altres.

L'educació artística a Cicle Inicial permet en aquesta etapa que l'infant participi, explori, experimenti, observi, interpreti, percebi i representi tot tipus de sensacions, emocions, idees i experiències a través dels llenguatges artístics (la pintura, el dibuix, l'escultura, la il·lustració, el *collage*, el modelatge, la construcció, la fotografia, el cinema i el teatre).

Com es pot observar, en el bloc de continguts "interpretar i crear" dins de "música i dansa" no es veuen reflectits continguts que parlin del terme expressió, emoció, sensacions, sentiments entre altres. Sinó que els continguts que trobem són més tècnics i específics.

Veiem alguns exemples:

- ❖ Interpretació de cantarelles, cançons a una veu amb acompanyament –o sense–, i danses tradicionals catalanes, d'altres cultures i d'autor, desenvolupant la tècnica vocal, instrumental i corporal.
- ❖ Composició individual i col·lectiva de produccions musicals i coreografies.
- ❖ Incorporació i utilització progressiva de la terminologia que s'empra en la pràctica i la vivència de la dansa i la música.

Cicle Mitjà		
	Visual i plàstica	Música i dansa
EXPLORAR I PERCEBRE	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Apreciació que la manera de ser i de pensar, els valors i les creences influeixen en la manera com ens relacionem amb i a través de l'art. Valoració positiva de la diversitat de posicionament, judicis i arguments que desvetllen els objectes i les imatges. ❖ Establiment de relacions entre les qualitats perceptibles de les produccions artístiques i el que commou o provoca [...]. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Identificació de la varietat de sons, músiques, moviments corporals i tecnologies que utilitzen les artistes i els artistes en l'expressió musical i corporal mitjançant l'escolta i l'observació de produccions en l'entorn artístic i cultural. Reconeixement de famílies instrumentals. ❖ Exploració i diàleg de com les artistes i els artistes expressen, mitjançant la música i la dansa, idees i emocions molt properes a les nostres experiències. ❖ Apreciació de la incidència de la cultura musical i corporal de l'entorn i de la manera de ser i de pensar propis, i en la manera com ens relacionem amb i a través de les manifestacions musicals i escèniques. Valoració positiva de la diversitat de posicionaments, judicis i arguments que desvetllen les expressions musicals i corporals. ❖ Reconeixement i representació d'elements musicals i plàstics a través del moviment corporal.
INTERPRETAR I CREAR	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Elaboració de propostes artístiques de resultes de la percepció sensorial, la imaginació, les experiències, la realitat, les idees i les emocions, tot preveient els recursos necessaris i les possibilitats dels materials i avançant amb confiança i amb satisfacció en el procés de producció. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Creació i producció de música i de danses que es relacionen amb les pròpies idees, emocions o experiències. Recerca i utilització de músiques que ens mostren com són cançons, danses (populars, culturals i mediàtiques).

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Caracterització de personatges, producció d'imatges i objectes, recreació d'espais imaginaris, creació d'estructures, decorats i exposicions amb propòsits relacionables amb la pròpia experiència i amb el desenvolupament d'activitats culturals als centres educatius i enregistraments audiovisuals. ❖ Assumir responsabilitats i afavorir dinàmiques de treball cooperatiu i participatiu en l'elaboració de projectes artístics i culturals. ❖ Utilització progressiva de les terminologies pròpies dels llenguatges artístics: pintura, dibuix, escultura, il·lustració, arquitectura, gravat, collage, modelatge, construcció, fotografia, imatge digital, cinema-vídeo. ❖ Interès, valoració i respecte pel fet artístic propi i dels altres i per les obres artístiques de diferents característiques. ❖ Consciència del propi aprenentatge en els processos de la producció, creació i interpretació artístiques. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Elaboració de produccions musicals, escenogràfiques i audiovisuals a partir de la percepció sensorial, la imaginació, les experiències, la realitat, les idees i les emocions, tot preveient recursos necessaris i avançant amb confiança i satisfacció en el procés de producció. ❖ Acceptació i adaptació de les pròpies possibilitats davant de la producció, creació i interpretació artística.
--	--	--

L'educació artística a Cicle Mitjà permet en aquesta etapa que el nen explori, creï i representi, però també identifiqui, aprecii, reconegui i dialogui la manera com els artistes expressen les seves idees i les seves emocions a través dels llenguatges artístics (la pintura, el dibuix, l'escultura, la il·lustració, l'arquitectura, el gravat, el *collage*, el modelatge, la construcció, la fotografia, la imatge digital i el cinema-vídeo). Un altre aspecte important a destacar és que s'elaboren propostes artístiques partint de la imaginació, l'experiència, la realitat, les idees i les emocions. Tot això es realitza de forma cooperativa i participativa entre el grup-classe. D'aquesta manera, es fomenta el respecte, el valor i les limitacions d'un mateix i el dels altres.

Cicle Superior		
	Visual i plàstica	Música i dansa
EXPLORAR I PERCEBRE	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Indagació sobre les possibilitats comunicatives suggerides per la comunicació audiovisual i la utilització de les TIC i per les possibilitats plàstiques dels materials i les seves qualitats formals en el disseny d'imatges i d'objectes artístics, i per comunicar idees, emocions i experiències. ❖ [...] Comunicació de les experiències, pensaments i inquietuds personals que promou l'experiència amb els objectes i les imatges. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Recerca de les possibilitats corporals comunicatives per a una millor relació entre les persones. Recerca d'imatges que ens ofereixin tot tipus de moviment: anàlisi i interpretació corporal. ❖ Reconeixement de la relació de les expressions musicals i les danses amb les idees, les emocions i les realitats socials.
INTERPRETAR I CREAR	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Identificació i aplicació de les possibilitats de comunicació que poden suggerir la utilització d'imatges, d'objectes, d'elements naturals, d'estructures geomètriques, de materials, de mitjans audiovisuals i de les TIC per comunicar de forma visual, coneixement, pensament, emocions i experiències. ❖ Elaboració de produccions artístiques com a resultat de la percepció sensorial, la imaginació, les experiències, la realitat, les idees i les emocions, tot preveient els recursos necessaris i les possibilitats dels materials i les tècniques i procediments adequats, avançant amb confiança i amb satisfacció en el procés de producció. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Identificació i aplicació de les possibilitats de comunicació que poden suggerir la utilització del cos, de sons, de músiques, d'instruments, de mitjans audiovisuals i de les TIC per comunicar de forma sonora i corporal coneixements, pensaments, emocions i experiències. ❖ Experimentació de sincronitzacions de música i moviment. ❖ Elaboració de produccions a partir de la percepció sensorial, la imaginació, les experiències, la realitat, les idees i les emocions, tot preveient els recursos necessaris i avançant amb confiança i amb satisfacció en el procés de producció.

L'educació artística a Cicle Superior permet en aquesta etapa que l'estudiant analitzi, elabori, creï, interpreti i comuniqui les seves idees, emocions, experiències, pensaments i inquietuds de forma visual i corporal. També, en aquest cicle els alumnes elaboren i creen produccions artístiques.

2.2.2.3.2 Educació física

Dins d'aquesta àrea només s'ha analitzat el bloc de continguts expressió corporal, ja que és on es treballa l'expressió de les emocions mitjançant el propi cos.

Cicle Inicial	
EXPRESSIÓ CORPORAL	<ul style="list-style-type: none">❖ Exploració i descobriment de les possibilitats expressives del cos i del moviment.❖ Desinhibició en l'exteriorització d'emocions i sentiments a través del cos, el gest i el moviment.❖ Experimentació del plaer que proporciona el treball d'expressió a través del propi cos.❖ Exploració de les possibilitats expressives amb objectes i materials.❖ Participació en situacions que suposin comunicació corporal amb valoració i reconeixement de les diferències en la manera d'expressar-se.

L'educació física a Cicle Inicial és una etapa d'exploració i de descoberta d'un mateix. Així doncs l'infant experimenta, observa i participa a l'hora d'expressar i comunicar les emocions a través del propi cos.

A la present graella consten tots els continguts d'aquest bloc excepte un: "sincronització del moviment amb pulsacions i estructures rítmiques senzilles", ja que es considera que és un contingut molt tècnic i pautat, on l'alumne ha de memoritzar un seguit de passos coordinats. Per tant, l'infant no té l'oportunitat de comunicar i expressar les seves emocions.

Cicle Mitjà	
EXPRESSIÓ CORPORAL	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Experimentació del cos i el moviment com a instruments d'expressió i comunicació. ❖ Adequació del moviment a estructures espacio-temporals. ❖ Expressió d'emocions i sentiments a través del cos, el gest i el moviment. ❖ Utilització d'objectes i materials com a instruments d'expressió i comunicació. ❖ Participació en la creació i interpretació de situacions que suposin comunicació corporal. ❖ Valoració i apreciació de les diferents formes d'expressar-se.

L'educació física a Cicle Mitjà és una etapa on els nens mostren els seus interessos i motivacions envers la pràctica que estan realitzant. Tenen ganes d'aprendre a aprendre i de compartir les seves experiències amb els seus iguals.

A la graella trobem tots els continguts menys un: "participació en la realització de balls, danses i coreografies senzilles". Aquest contingut s'assembla a l'anterior, ja que els alumnes han de memoritzar uns passos concrets per després portar-los a la pràctica.

Cicle Superior	
EXPRESSIÓ CORPORAL	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Elaboració, participació i conscienciació de les possibilitats i recursos que ofereix el llenguatge corporal. ❖ Composició individual i/o col·lectiva de moviments a partir d'estímuls rítmics i musicals. ❖ Expressió i comunicació de sentiments i emocions individuals i compartides a través del cos, el gest i el moviment. ❖ Utilització d'objectes i materials en la realització de dramatitzacions i en la construcció d'escenaris. ❖ Valoració crítica dels usos expressius i comunicatius del cos. ❖ Participació i respecte davant situacions que suposin comunicació corporal.

L'educació física a Cicle Superior és una etapa on l'estudiant participa de forma individual i col·lectiva a l'hora d'expressar i comunicar les emocions, els sentiments, les idees, els pensaments, les preocupacions i/o les inquietuds. A més a més, l'alumne s'ha de conscienciar de les seves possibilitats i la dels altres, tot valorant-les i respectant-les.

A la graella hi ha tots els continguts excepte un: "participació en l'elaboració de balls i coreografies senzilles". Aquest contingut és similar el dels altres cicles, ja que tal com s'ha comentat, és un contingut tècnic on els alumnes han de memoritzar uns passos molt concrets i específics. Per tant, no s'aprecia l'expressió de les emocions i tampoc la creativitat artística de l'estudiant.

2.3 Referents pedagògics en el tractament de l'educació física

Pel què fa al tractament de l'expressió corporal a l'aula, el docent ha de portar a terme una bona pràctica a l'hora de desenvolupar l'expressió corporal com a estratègia per treballar les emocions, les habilitats socials i la creativitat artística dels alumnes.

Com ja sabem, el mestre s'ha de plantejar i marcar tota una sèrie d'objectius que vol aconseguir amb els seus alumnes. Per fer-ho, primer ha de pensar i saber quins coneixements i valors vol transmetre per després, portar-los a la pràctica.

Learreta, Sierra i Ruano (2005: 25) ens parla de no confondre termes com és el cas del contingut i la pràctica. "És important no confondre continguts amb pràctiques. El primer és el "saber" que s'ha de transmetre, mentre que la segona són "eines" que utilitza el mestre per ensenyar el que pretén". Així doncs, el docent ha de tenir clar quins són els continguts que vol transmetre a l'alumnat i posteriorment, posar en pràctica tots els recursos que té disponibles per incidir sobre ells.

Partint d'una idea pròpia causada per l'experiència al llarg de les pràctiques impartides en algunes escoles de la comarca d'Osona, s'ha de remarcar que el mestre d'educació física té més preferència per treballar el bloc de continguts: "habilitats motrius i qualitats físiques esportives", i "el joc".

En un estudi recent sobre el treball de l'expressió corporal en educació física a primària, Montávez i González (2012) van investigar la pràctica docent. Partint d'aquesta situació, sorgeix la necessitat de dissenyar propostes formatives i didàctiques de qualitat pels mestres d'educació física.

Un dels punts a destacar és que la majoria dels mestres tenen una manca d'experiència i de recursos a l'hora de programar i dissenyar activitats relacionades amb l'expressió corporal.

[...] podem afirmar que la majoria del professorat entrevistat té una llarga trajectòria d'experiències docents, però en la majoria dels casos cap específica en EC. Això és a causa que aquest contingut és relativament nou, porta certa marginalitat, té poca tradició en l'EF i posseeix una carga docent insuficient en els programes de formació inicial (Montávez i González, 2012: 13).

Els mestres joves són més innovadors i tenen més estratègies a l'hora d'elaborar una bona programació a l'àrea d'educació física, però quan s'ha de programar el bloc de continguts d'expressió corporal els resulta més difícil, ja que des de la universitat no se'ls ha format.

Un altre punt destacable és que els autors comenten que la majoria dels docents d'educació física no tenen en compte el bloc de continguts d'expressió corporal marcat en el currículum de primària a causa de la manca d'experiència i de formació.

[...] gran part d'aquest col·lectiu respon que mai porta a terme activitats d'EC amb els alumnes com activitats docents, el qual incompleix el currículum obligatori establert per l'etapa d'educació primària. Com a conseqüència d'això, es produeix un buit formatiu que podria estar afectant negativament a l'adquisició de les competències bàsiques instituïdes per aquesta etapa educativa. Els docents diuen ser conscients d'aquesta situació, però la seva falta d'experiència i formació els limita, i en alguns casos dificulta seriosament la implementació d'aquest contingut educatiu (Montávez i González, 2012: 13).

Resumint aquest apartat, la majoria dels mestres que imparteixen l'assignatura d'educació física no tenen experiència i disposen d'informació limitada a l'hora de portar a la pràctica l'expressió corporal. Aquesta situació fa que l'alumne no tingui un espai on pugui expressar, crear i comunicar de forma lliure i espontània els seus sentiments, les emocions, els pensaments i les idees. Al mateix temps, no hi ha la possibilitat de potenciar el desenvolupament personal i social on es puguin gestionar les emocions. Per tant, considero que no podem deixar de banda aquest contingut que és molt important i necessari pels alumnes.

A continuació, s'ha descrit la metodologia que segueix el docent segons aquest estudi. Primer s'ha parlat de la planificació; llavors de la seva intervenció didàctica i per acabar com s'avalua aquest contingut.

Pel que fa a la planificació del mestre, segons aquesta investigació, es base en la recerca de llibres i reciclen la programació de l'any anterior.

El docent elabora el programa d'EC de forma individual i majoritàriament el copia o utilitza el d'altres anys. Per altra banda, els recursos elementals per crear la programació i les sessions d'EC són principalment els llibres. Segons aquest col·lectiu, la reducció de l'horari d'EF i la burocratització de l'ensenyament repercuteixen negativament en la implementació de la EC. Les dades apuntes a que els docents actuen rutinàriament i amb certa actitud conformista; igualment es confirma la falta d'una cultura col·laboradora (Montávez i González, 2012: 15).

En el present treball s'està totalment d'acord amb els autors, ja que durant les pràctiques es va observar com el professor d'educació física feia ús de la mateixa programació dels darrers anys a causa de la falta de temps o bé, perquè no li resultava necessari canviar-la.

La motivació dels docents influeix molt en la pràctica d'aquest contingut. Montávez i González (2012: 16) assenyalen que "[...] a més dificultat, menys motivació i menys importància. El contingut més difícil per al professorat, l'EC, coincideix amb aquell camp en el que han tingut menys experiències personals i formatives". Per tant, el docent mostra inseguretats davant del contingut d'expressió corporal per la falta de vivències, recursos i formació.

Es comparteix la idea que exposen Mántavez i González (2012) quan argumenten que:

[...] en la planificació de l'ensenyament de l'EC s'estableix com a preferit per impartir-la el tercer trimestre del curs. Això és coherent amb la utilització, per gran part del professorat, per la preparació de la festa de fi de curs. Degut al poc temps dedicat a l'EC a l'escola, podem afirmar que, en la majoria dels casos, aquesta proposta festiva es converteix en un objectiu (entrenament – entrenament) i no en un procés educatiu – creatiu col·laborador (Montávez i González, 2012: 16).

Aquest fet s'ha vist reflectit durant les pràctiques III, quan es va estudiar i analitzar quina metodologia seguia el mestre d'educació física. El docent utilitzava l'expressió corporal per realitzar alguna representació teatral, com per exemple els pastorets, o també, pel final de curs on els alumnes havien de preparar una coreografia memoritzada i purament tècnica. Des del meu punt de vista, l'expressió corporal ha de ser espontània, experimental, creativa i que desperti a l'alumnat maneres de comunicar emocions, sentiments i idees de forma lliure i espontània.

Pel què fa a la intervenció didàctica del mestre, els autors afirmen que “no potencia gairebé les activitats creatives, lliures i expressives, així com les propostes i suggeriments de l'alumnat” (Montávez i González, 2012: 17). Dit amb altres paraules, el docent segueix una metodologia tancada on no es valoren les necessitats i característiques de l'alumnat.

Per últim es parla de l'avaluació tant de l'alumne com del mestre. Segons l'estudi:

Utilitzen bàsicament l'activitat de contes motors pel primer cicle i les coreografies creatives pel segon i tercer cicle. A més, no es potencia suficientment la participació de l'alumnat a l'avaluació quan no es concep l'avaluació a l'EC sense la participació de la mateixa, ja sigui mitjançant l'autoavaluació o l'avaluació compartida (Montávez i González, 2012: 18).

Si fem una anàlisi sobre el que s'ha exposat en els punts previs, per una banda, la majoria dels docents es mostren satisfets dins l'àrea d'educació física; però per altra banda, els mestres es mostren insatisfets i insegurs quan han de desenvolupar l'àmbit d'expressió corporal. Això succeeix a causa d'una formació limitada, la por al fracàs per falta d'experiència, de desconeixement, i de la pròpia pràctica. No obstant això, és imprescindible que sorgeixi la necessitat que el docent tingui ganes de formar-se entorn aquest contingut, i que sigui de manera continuada. També, que es difongui i es comenci a treballar amb gran profunditat a les universitats, ja que els futurs mestres han de sortir ben preparats, plens d'experiència i estratègies.

3. Objectius i hipòtesis

En aquest punt es concreten els objectius que guien la investigació seguint un ordre cronològic, així com també, la hipòtesi central de l'estudi.

- ❖ Analitzar el tractament i ús de l'expressió corporal en un context escolar real.
- ❖ Contrastar la teoria i la pràctica en relació a l'expressió corporal.
- ❖ Identificar les forteses i les debilitats de l'ús i el tractament de l'expressió corporal dins i fora de l'aula.

La hipòtesi que s'ha plantejat des d'un primer moment ha estat la següent: l'expressió corporal no s'utilitza com a estratègia per educar les emocions, millorar les relacions socials i la creativitat artística dels infants. Només es desenvolupa dins l'àrea d'educació física, concretament, en el bloc de continguts "expressió corporal".

4. Metodologia

La metodologia de la present investigació s'emmarca dins d'un paradigma interpretatiu múltiple, ja que centra el seu interès en descobrir variables per generar hipòtesis, comprendre i interpretar la realitat; comprendre els significats, les percepcions, les intencions i les accions dels mestres en el significat i l'ús de l'expressió corporal a les diferents escoles de la comarca d'Osona. També, quin tractament se li dona a l'hora de treballar en algunes àrees del currículum de primària. Així doncs, la seva finalitat es basa en recollir les dades a través d'un instrument, el qüestionari, on les dades són de caràcter qualitatiu i quantitatiu.

Es tracta d'un estudi de casos, ja que la investigació és generalment descriptiva, tot i que es desenvolupa mitjançant l'anàlisi en més d'una mostra, és a dir, s'investiga en més d'un centre educatiu, ja que els problemes parteixen d'una situació real en què vivim, i hem d'analitzar i comprovar detalladament la causa de la mateixa.

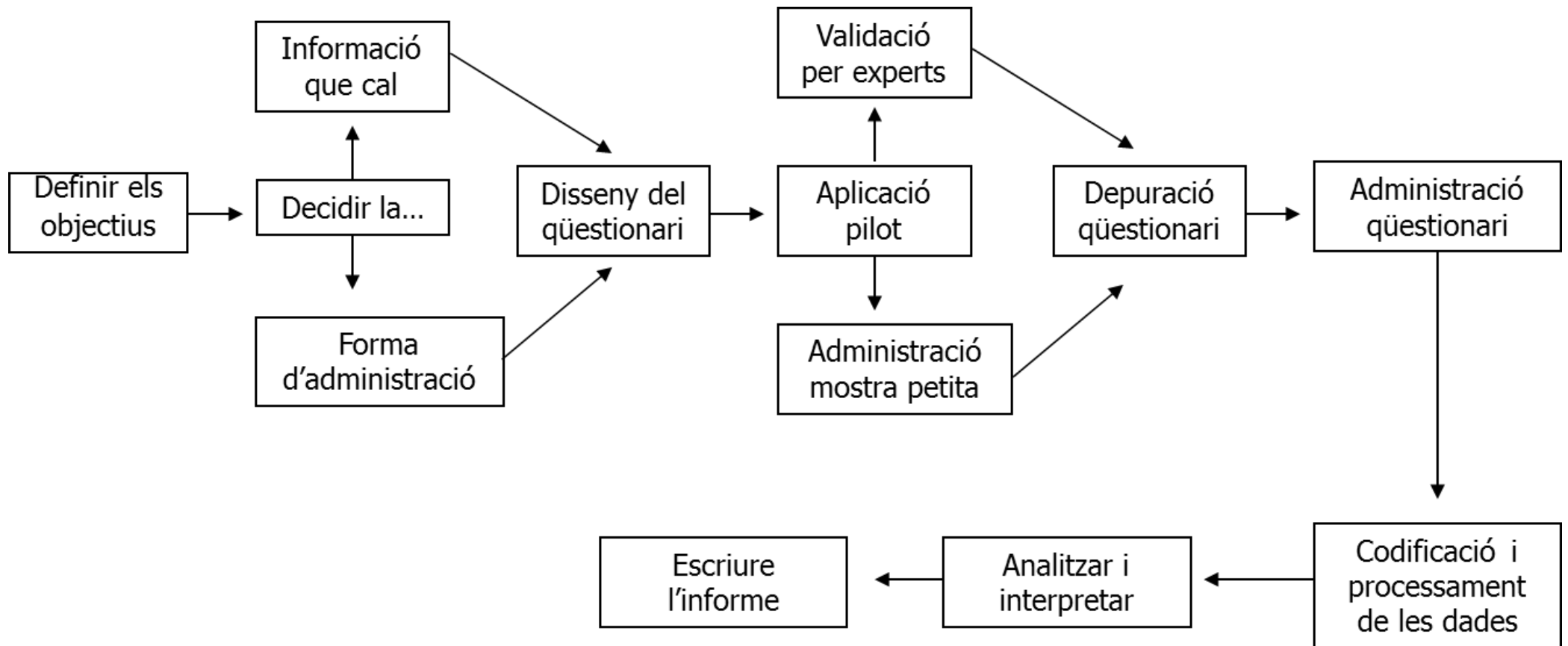
4.1 Mostra

La mostra de la present investigació es basa en l'anàlisi de catorze mestres provinents de les diferents escoles –públiques i concertades– de la comarca d'Osona.

4.2 L'instrument: el qüestionari

Aquesta tècnica de recollida de dades, segons Zaragoza (2004: 11) "és un instrument de recollida d'informació que pertany a la tècnica de l'enquesta i consisteix en una sèrie de preguntes o ítems sobre un determinat aspecte que es vol investigar". Així doncs, a través d'aquest instrument s'han obtingut les dades per assolir els objectius que s'han marcat des d'un primer moment.

A continuació, s'exposa la planificació que s'ha seguit, segons Zaragoza (2004: 12) a l'hora de planificar el qüestionari.

L'esquema reflecteix com s'ha dut a terme la realització del qüestionari: primerament, s'han definit els objectius que s'han proposat assolir. Llavors, per dissenyar el qüestionari s'ha seleccionat la informació que s'ha necessitat per desenvolupar la investigació i la forma d'administrar-la. Un cop realitzat el disseny, s'ha validat a dos experts abans de lliurar-lo a les escoles. Després, s'han modificat els errors de la revisió i s'han lliurat a les escoles. A mesura que els mestres anaven retornant el qüestionari omplet s'han anat redactant les respostes partint d'una graella perquè resultés més visual i fàcil d'entendre tota la informació adquirida. Conseqüentment s'han analitzat i interpretat les dades recollides. I per últim, s'han codificat i s'han processat les dades a través d'uns gràfics perquè sigui més visual.

4.2.1. Model de qüestionari lliurat a les escoles

En aquest subapartat s'ha adjuntat el model de qüestionari lliurat als mestres de les diferents escoles de la comarca d'Osona. Podeu apreciar i valorar la participació dels docents a l'apartat d'Annexos.

La influència de l'expressió corporal com a instrument per gestionar les emocions, les habilitats socials i la creativitat artística dels alumnes.

El present qüestionari s'emmarca en el projecte de recerca del Treball Final de Grau de Mestre d'Educació Primària, i té com a finalitat principal conèixer diverses experiències dels diferents professionals de l'educació en relació a l'expressió corporal.

Sóc estudiant de la Universitat de Vic i estic portant a terme un estudi que té com a nom "la influència de l'expressió corporal com a instrument per gestionar les emocions, les habilitats socials i la creativitat artística dels alumnes". La motivació i interès personal d'aquesta recerca ha sorgit de la següent pregunta: Què passa amb la vivència emocional dels nens i nenes que realitzen expressió corporal en un context escolar?. Partint d'aquesta pregunta inicial, vull conèixer el significat que té l'expressió corporal pels docents, en quins moments del dia apareix i, si es treballa, de quina manera.

El present qüestionari s'ha lliurat als mestres provinents de les escoles de la comarca d'Osona (escoles públiques, concertades i privades).

La informació que es recollirà serà tractada únicament i exclusivament per l'estudi i es respectarà l'absoluta confidencialitat.

Moltes gràcies per la vostra participació.

Presentació del/la mestre/a

- Nom i cognoms: _____
 - Escola i curs en el qual estàs: _____
 - Formació acadèmica inicial i/o continuada: _____
- En general:

- En expressió corporal:

- Anys d'experiència docent: _____
- Tipologies d'escoles en les quals has treballat (públiques, privades, concertades,...):

Expressió corporal

- Com definiries la paraula "expressió corporal", és a dir, què entens per expressió corporal?

Àrees del currículum/Objectius/continguts/metodologia

- En quines àrees del currículum d'educació primària treballau l'expressió corporal?

- Quins objectius us marqueu quan feu servir l'expressió corporal? És a dir, la feu servir com una eina amb la qual treballau altres matèries, o realitzeu classes on l'objectiu és l'expressió corporal?

- Quins continguts treballem?

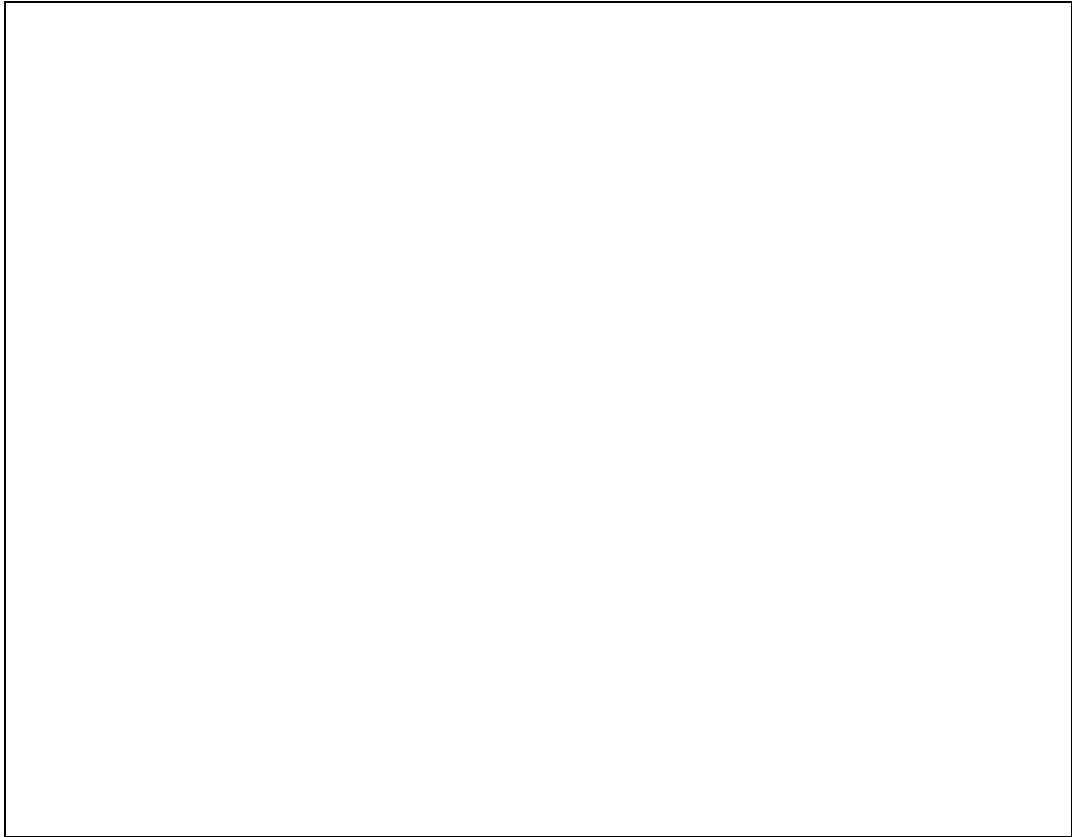
- Utilitzeu l'expressió corporal a les vostres classes? _____
- Com l'utilitzeu? Digueu-me exemples de la vostra pràctica educativa.

- Tens algun model a seguir?

- En quin trimestre treballem l'expressió corporal?
1r. Trimestre 2n. Trimestre 3r. Trimestre Tots tres trimestres
- Explica'm per què decidim treballar-la en el trimestre/s indicat/s?

Opinió personal

- Penses que és important l'expressió corporal en l'educació? Per què? És a dir, quins beneficis, habilitats i competències obtens com a mestra i com els alumnes ho integren i ho aprenen?

4.3 Procediment

4.3.1 Temporalització i estructura

El present estudi s'ha elaborat durant el curs acadèmic –des del mes de setembre fins el mes de maig–. A continuació, es descriu com s'ha organitzat i estructurat la investigació durant tot aquest període de temps.

En primer lloc, durant el mes de setembre, octubre, novembre i desembre s'ha fet recerca de diferents fons d'informació en relació a l'expressió corporal: quin significat té pels autors i per quin motiu s'ha de tractar a les escoles. S'han consultat diversos llibres i articles molt interessants sobre la temàtica treballada i s'ha pogut extreure molta informació tal com heu pogut apreciar en l'apartat del marc teòric.

En segon lloc, durant el mes de gener i febrer han estat dissenyats: un instrument, un qüestionari, de caràcter qualitatiu i quantitatiu. Primer de tot s'ha lliurat a tres experts –el tutor del TFG i a dos mestres més– perquè poguessin validar l'instrument. Finalment, s'ha lliurat a diferents escoles de la comarca d'Osona: Vall del Ges i Rocapravera (Torelló), Josep Maria Xandri (Sant Pere de Torelló), Mare de Déu de la Gleva (Sant Hipòlit) l'Escorial i l'escola Santfores (Vic).

En tercer lloc, al mes de febrer s'ha creat una graella on s'han anat escrivint les dades i la informació que han anat lliurant els mestres de cada centre. Llavors, s'han creat un seguit de gràfics on es valora i s'aprecia els resultats obtinguts.

En quart lloc, als mesos de març i abril s'ha descrit l'anàlisi que s'ha observat en les dades recollides i, posteriorment s'han interpretat, relacionant la part teòrica (autors) i la part pràctica (mestres).

En cinquè i últim lloc, als mesos d'abril i maig s'han redactat les conclusions on s'aprecia si el marc teòric s'ajusta i es relaciona amb el marc pràctic. També, es fa la reflexió sobre la hipòtesi que s'ha plantejat des d'un inici i els objectius que s'han marcat. Finalment, s'ha fet una reflexió personal i propostes de futur en relació a les fortaleeses i les debilitats de l'expressió corporal.

5. Recollida, anàlisi i interpretació de les dades

5.1 Recollida de les dades

En aquest subapartat és possible apreciar la recollida de dades i aportacions dels mestres provinents de les diferents escoles de la comarca d'Osona (escoles públiques i concertades). Tanmateix, com es pot observar a continuació, s'ha dissenyat una graella on a la part esquerra trobem les preguntes del qüestionari lliurat i, seguidament hi ha adjuntades les informacions de cada docent.

La informació que s'ha recollit s'ha tractat única i exclusivament pel desenvolupament de l'estudi, i al mateix temps, s'ha comunicat a les escoles el respecte i la seva absoluta confidencialitat. Així doncs, en el present subapartat s'aprecia l'apartat de la interpretació de les dades on no s'han escrit noms i cognoms dels mestres. Només s'ha anotat l'escola d'on provenen les dades adquirides.

Tot i que s'han lliurat vint qüestionaris a les diferents escoles de la comarca d'Osona, només s'han pogut recollir catorze. Cadascun amb semblants i diferents aportacions, però totes útils per dur a terme la recerca d'investigació.

A continuació, es pot observar la graella d'on s'han extret les idees dels docents en relació a l'expressió corporal.

		Mestre/a 1: Escola Santfores (Vic). Curs: de P4 a 6è de Primària.	Mestre/a 2: Escola Vall de Ges (Torelló). Curs: de 3r a 6è de Primària.	Mestre/a 3: Vall del Ges (Torelló). Curs: Reforç de P3,P4 i P5.	Mestre/a 4: Josep Maria Xandri (Sant Pere de Torelló). Curs: des de p3 a 6è de Primària.	Mestre/a 5: Rocaprevera (Torelló). Curs: des de P3 a 6è de Primària.	Mestre/a 6: Rocaprevera (Torelló). Curs: Cicle Mitjà (només 3r de Primària)	Mestre/a 7: Escorial (Vic). Curs: P5 i Cicle Inicial (1r i 2n de Primària).
Presentació del docent	Formació acadèmica	<ul style="list-style-type: none"> Diplomada en graduat social. Mestra d'educació física. 	<ul style="list-style-type: none"> Cap d'estudis. Mestra de música i de ciències experimentals a primària. Reforç de llengua i de mates a primària. Mestra de la primera promoció de l'UVIC. Postgrau de música. Cursos de música, medi, matemàtiques, de llengua i de les TIC. 	<ul style="list-style-type: none"> Educació infantil i psicopedagogia. Cursos diversos relacionats amb educació infantil, noves tecnologies de la informació, educació emocional... 	<ul style="list-style-type: none"> Magisteri. Múltiples formacions d'educació física. 	<ul style="list-style-type: none"> Mestra d'educació física. Llicenciada en educació física. Tècnica en gimnàstica artística femenina. 	<ul style="list-style-type: none"> Postgrau d'informàtica (UPC- Rosa Sensat). Màster en logopèdia (ISEP). Monitor de bàsquet (FCB). 	<ul style="list-style-type: none"> Mestre d'educació física. Màster en educació inclusiva.
	En general	<ul style="list-style-type: none"> Postgrau en expressió-comunicació i llenguatge a la pràctica educativa. Curs de tot el que hem de saber per ballar a l'escola: dansa i expressió-comunicació no verbal (de 3 a 12 anys). Actualment màster en ecologia emocional. 	<ul style="list-style-type: none"> En els estudis de magisteri, en els de música i en algun de llengua. 	<ul style="list-style-type: none"> No tinc cap curs relacionat amb l'expressió corporal tret del que vam treballar a la carrera. 	<ul style="list-style-type: none"> Un curs específic del pla de formació de zona 	<ul style="list-style-type: none"> No en tinc. 	<ul style="list-style-type: none"> No tinc formació específica. 	<ul style="list-style-type: none"> No s'ha contestat.
	Anys d'experiència	18 anys.	34 anys.	9 anys	15 anys.	30 anys	14 anys	4 anys

	Tipologia d'escola	Pública, concertada i privada. Però porto més temps en la pública.	Concertada i pública (rural d'una sola línia).	Escoles de bressol i escola pública.	Pública.	Concertada.	Públiques i concertades.	Concertada.
Expressió corporal	Definició	És expressar a través del cos les emocions, sentiments, afectes i sensacions.	La forma o manera d'expressar els nostres sentiments, emocions, situacions a partir del nostre cos: postura, mirada, dicció, articulació i projecció de la veu si s'escau.	Seria com la comunicació que es manifesta amb el cos, a través de moviments, expressions, reaccions...	Fer servir el cos per comunicar (idees, emocions, estats d'ànim...).	Capacitat per expressar i transmetre accions, emocions o paraules mitjançant el cos.	Exploració del propi cos, moviments que permet i com s'utilitzen per recrear situacions, vivències, il·lusions... També és autoconeixement, superació, relació...	És la comunicació no verbal que s'expressa a través del cos, l'expressió facial, el to corporal, la mirada, el to de veu, el gest... i també la dimensió emocional.
	Àrees del currículum	En educació física : en el bloc d'expressió corporal i també però no en tant èmfasi amb el bloc de cos: imatge i percepció.	A l'àrea de música i a l'àrea de llengua .	En descoberta d'un mateix, a educació infantil. a l'àrea concreta de psicomotricitat . Però també en totes les àrees de forma indirecta.	A l'àrea d' educació física .	Una hora setmanal de taller d'expressió corporal .	Valors, a expressió corporal a llengua catalana i llengua castellana principalment.	En el meu cas quan faig psicomotricitat a P5 i en dues unitats didàctiques per curs a 1r i a 2n.
	Objectius	Els objectius els marco depenent de cada unitat. A cada unitat varien els objectius i també per l'edat.	Treball amb matèries, ja que és una eina imprescindible per poder cantar correctament, parlar, explicar, recitar... tot el que fa referència a l'oralitat. I també ho tinc en compte a l'hora de tocar un instrument en la interpretació d'un tema.	Objectius concrets quan treballem l'expressió a psicomotricitat (equilibri, coordinació...) i objectius més generals (plaer pel joc, estimulació, expressions...) quan es tracta de forma no directa, a través de danses, jocs lliures, jocs establerts...	En el meu cas l'objectiu és treballar l'expressió corporal en ella mateixa.	Es realitzen classes on l'objectiu és l'expressió corporal però també, s'aplica en les diferents matèries.	Una mica de tot, a l'escola tenim una àrea pròpia i la utilitzem com a eina de teatralització en diferents situacions (diàleg a català i situacions on es treballa la cooperació, el respecte, els valors...).	L'objectiu de les classes a cicle inicial de primària és l'expressió corporal. En canvi, a psicomotricitat està més present en totes les sessions, i l'objectiu és que reconeguin les emocions i aprenguin a reconèixer les expressions del seu cos.

	Continguts	Com abans, a cada unitat hi han uns objectius concrets amb uns continguts relacionats.	Postures, equilibri del cos, respiració, i pel que fa a la veu, la dicció, la vocalització i la projecció.	Els continguts que treballem venen marcats pel currículum del departament d'ensenyament. A més, tenim les programacions d'escola per treballar tot el que engloba l'expressió corporal.	El gest, la qualitat del moviment, la desinhibició, el control i l'esquema corporal...	Reproducció de gestos mitjançant la imitació, desenvolupar la creativitat i espontaneïtat, representació de situacions i personatges, actuació sense inhibició en moviments espontanis i suggerits.	Descoberta del cos. Reconèixer les parts del cos i donar-los diferents usos: Mímica. Relaxació. Joc imaginatiu. Saber interpretar una situació, ofici...	La conscienciació i sensibilització del propi cos. L'espontaneïtat i les tècniques corporals. Les relacions amb els materials, objectes. La relació amb els altres. La percepció i estructuració de l'espai i temps.
	Utilització de l'EC a les classes	A educació física a través de les unitats de programació d'expressió corporal: Cicle Inicial: "Pinotxo" Cicle Mitjà: "deu n'hi do, quins elements" Cicle Superior: "arts escèniques".	A música , abans de cantar fem uns exercicis no només d'esclafament de la veu, sinó de dicció, projecció i de vocalització de la veu a partir del text de la cançó que treballarem. I al mateix temps, fem llengua d'una lectura ja sigui d'un text poètic o narratiu. També si ens hem d'explicar oralment practicarem alguns exercicis de respiració, de dicció i de fraseig si hem de fer una conferència.	L'expressió corporal sempre està dins de la pràctica educativa. En el cas dels alumnes petits de l'escola es treballen els sentits, les danses, el cos, el joc lliure i pausat, les expressions... tot el que fem hi està relacionat.	A educació física , bàsicament en l'aprenentatge de danses i coreografies. En tallers de pastorets i en la representació de fi de curs on barregem el ball, la cançó i el teatre.	A educació física , representant animals i sentiments, jugant amb objectes invisibles, representant números i lletres estirats a terra...	Sí, un seria el <i>role playing</i> a partir d'una situació conflictiva que s'ha donat a classe. I l'altre, quant treballem l'assaig i el diàleg, representació de situacions quotidianes reals...	Sí, en el joc inicial, per desinhibir i la posta apunt del cos. A final de les sessions per relaxar, pot ser fet un massatge. Fer exercicis de respiració i concentració. Tècniques de creativitat i de joc dramàtic.
	Model a seguir	Sí , tinc la unitat feta i la reviso i modifico o canvio depenen del grup i del moment.	Faig servir pràcticament les mateixes pautes variant els exercicis.	No . Tenim guies per consultar, però no l'utilitzem gaire.	Per l'aprenentatge de les danses i l'assaig dels pastorets sí, però per la representació de fi de curs es va sobre la marxa.	No segueixo cap model.	No	Segueixo la pràctica de l'expressió corporal –Tomas Motos- i de l'editorial cruïlla. La guia pràctica de psicomotricitat d'educació infantil de 3 a 6 anys.

	Trimestre que s'utilitza	El 2n trimestre perquè és l'època de l'any que fa més fred i la faig al gimnàs.	En tots tres trimestres ja que és una qüestió transversal.	A tots tres trimestres. Es treballa sempre.	A tots tres trimestres: al primer trimestre per assajar pastorets. Al segon perquè fem les danses de carnaval i el tercer per preparar la festa de fi de curs.	A tots tres trimestres per realitzar un treball continuu i fer un seguiment de l'evolució dels alumnes.	A tots tres trimestres.	A cycle inicial les dues unitats didàctiques les faig entre 1r i 2n trimestre perquè faciliten la coneixença i la cohesió de grup. A P5, l'aplico en totes les sessions durant tot l'any.
Opinió personal	És important l'expressió corporal? Per què?	Sí, perquè fas un treball global i a través de l'expressió els nens observem, experimentem, fan servir la imaginació i es potencia la creativitat i també la individualitat i les diferències.....	Sí, ajuda a la comprensió i per tant és una eina d'expressió. També ajuda a obrir la interioritat.	És important perquè el cos i l'expressió forma part de la persona. És un tot i cal tenir-ho en compte com a formació integral. no podem obviar aquest treball a l'escola, ja que forma part dels individus i per tant, de la vida de tots i cadascun de nosaltres.	Sí. Els alumnes posen en pràctica tot el seu potencial que sovint a la classe ordinària passa desapercibuda. És un treball competencial on l'alumne/a s'esforça per aconseguir uns objectius comuns i que el serà observat per un públic. Normalment, els alumnes després de les actuacions els puja l'autoestima i influeix de manera molt positiva en la resta d'assignatures.	Sí, per millorar la creativitat, la seguretat, actuar sense inhibicions i saber comunicar amb tot el cos i no tant sols amb la paraula.	Sí, és una manera d'identificar emocions i sentiments. Fer els aprenentatges més vivencials i motivadors. Poder-te posar en el lloc dels companys.	Sí, és molt important, ja que facilita que els alumnes es coneguin més a ells mateixos, acceptin els companys i les seves capacitats i limitacions, també els ajuda a ser més creatius i a reconèixer les seves emocions. Com a mestra ajuda en què facilita la cohesió de grup per tant molta més participació en les activitats i tolerància en les actuacions dels companys.

		Mestre/a 8: Escorial (Vic). Curs: Infantil i Cicle Inicial (1r i 2n de Primària).	Mestre/a 9: Escorial (Vic). Curs: de 1r a 6è de Primària.	Mestre/a 10: Mare de Déu de la Gleva (Sant Hipòlit)	Mestre/a 11: Mare de déu de la Gleva (Sant Hipòlit). Curs: Tutora 1r/ Música a infantil.	Mestre/a 12: La Sínia (Vic). Curs: 5è de primària.	Mestre/a 13: Rocapravera (Torelló). Curs: 4t de primària.	Mestre/a 14: Mare de Déu de la Gleva (Sant Hipòlit) Curs: 6è de primària
Presentació del docent	Formació acadèmica En general	<ul style="list-style-type: none"> Sóc mestra d'educació infantil. 	<ul style="list-style-type: none"> Grau en mestra d'educació primària, per la Universitat de Vic: quatre cursos acadèmics de formació. Formació de llengua a la mateixa escola on treballa. Formació en el lleure. Cursos i jornades de temes diversos. 	<ul style="list-style-type: none"> EGB BUP COU SELECTIVITAT INEF 	<ul style="list-style-type: none"> Magisteri musical. 	<ul style="list-style-type: none"> Mestra d'educació primària Cursos referents a les diferents àrees de l'educació primària: matemàtiques, medi, llengua, plàstica... He realitzat assessoraments de didàctica de les matemàtiques a algunes escoles. 	<ul style="list-style-type: none"> Llicenciat en CAFE. Diplomat en CAFE. 	<ul style="list-style-type: none"> Mestra de música. Educació musical.
	En expressió corporal	<ul style="list-style-type: none"> No tinc formació en expressió corporal. 	<ul style="list-style-type: none"> Assignatures de la carrera d'educació primària: vam cursar dues assignatures per tenir una formació bàsica i conèixer de manera molt general els principis de l'expressió corporal. 	<ul style="list-style-type: none"> A INEF algunes de les assignatures. 	<ul style="list-style-type: none"> No s'ha contestat. 	<ul style="list-style-type: none"> No s'ha contestat. 	<ul style="list-style-type: none"> No s'ha contestat. 	<ul style="list-style-type: none"> No s'ha contestat.
	Anys d'experiència	5 anys.	D'experiència tinc els períodes de pràctiques a la carrera i aquests curs com a docent.	8 anys.	10 anys.	7 anys.	5 anys.	10 anys.
	Tipologia d'escola	Pública i concertada.	Escola concertada.	Escola concertada.	Escoles concertades.	Escoles públiques.	Escoles públiques i concertades.	Escoles privades.

Expressió corporal	Definició	És l'expressió del cos, a partir del moviment i la gesticulació. Amb l'expressió corporal podem comunicar moltes coses.	És una manera d'expressar amb el cos totes les teves vivències, sentiments i emocions. És una manera de comunicar-te amb els altres i expressar com et sents en cada moment.	Expressar diferents coses a través del nostre cos i ve siguin coses físiques com emocions.	Una manera d'expressar-se fent servir el cos per tal de comunicar-se amb els altres i amb l'entorn, mitjançant diferents tècniques com ara el ball, la dansa, el teatre...	Transmetre qualsevol tipus d'informació a través de l'expressió del cos (inclou l'expressió de la cara).	Expressar-te, comunicar-te amb el cos on deixen fluir les emocions.	Definiria l'expressió corporal com el llenguatge a través del qual s'utilitza el cos com a forma de comunicació.
	Àrees del currículum	A educació física.	A l'àrea d'educació física específicament. També es fa un taller de teatre a 1r de primària. Els altres cursos no ho conec tant.	A educació física.	A música i a educació física és on més es treballa, però en les llengües també i en educació emocional.	En diferents àrees, però sobretot a llengua .	No s'ha contestat.	Tant en tots els àmbits en els que es treballa les llengües com en l'assignatura de música .
	Objectius	És una eina que serveix per treballar altres matèries.	Es fan algunes tasques/exercicis on es treballa l'expressió corporal dins d'altres matèries, com per exemple, a català de 6è hem fet una obra de teatre i exercicis de dramatització de textos a l'assignatura. És el que més conec, però penso que passa el mateix a les altres assignatures.	En el meu cas utilitzo l'expressió corporal dins de l'educació física i dins la psicomotricitat en infantil. I quan treballem l'expressió corporal ho fem en els diferents esports, jocs...	A música ho treballa com a objectiu i en les altres matèries la majoria de vegades ho faig servir com a eina.	En general la utilitzem com una eina per treballar altres matèries, en molt poques ocasions utilitzem l'expressió corporal com a objectiu principal de la sessió. A més, faig de mestre de matemàtiques, medi, tutoria i plàstica i en aquestes àrees no utilitzem l'expressió corporal com a objectiu. Però sí que quan es fan exposicions de medi, per exemple, els donem tècniques i entre tots parlem de quina ha de ser la seva expressió corporal. O a les hores de tutoria també ho treballem amb algunes activitats.	L'expressió corporal no només la treballem quan fem la classe d'expressió sinó que també serveix en altres matèries com per exemple en les presentacions orals que es fan a classe. El cos també té molta importància en aquest aspectes, llenguatge no verbal (gests, cares, postures, etc).	La faig servir com una eina amb la qual treballa altres matèries.

	Continguts	Els continguts no són d'expressió corporal, són els mateixos que d'altres matèries.	Aquí no puc contestar perquè no imparteixo l'àrea d'educació física, que és on es treballen continguts d'expressió corporal.	Els diferents continguts de cada sub-assignatura dins l'educació física.	Joc dramàtic, teatral, simbòlic, la improvisació, la dansa, moviment, l'ocupació de l'espai, el coneixement del cos, l'atenció, la postura,...	No s'ha contestat.	No s'ha contestat.	Preparació de petites dramatitzacions. Experimentació amb diferents eixos corporals a l'hora d'exemplificar cançons. Joc dramàtic: joc teatral.
	Utilització de l'EC a les classes	Sí , per explicar les activitats, explicar contes...	Sí , penso que a totes les matèries es fan tasques que requereixen l'expressió corporal. Algunes de les tasques en la pràctica educativa han estat l'obra de teatre, dramatització de textos, recital de poemes que va acabar sent una actuació al teatre Atlàntida de Vic, entre altres tasques (català a 6è), tots els cursos segurament fan diferents pràctiques d'expressió corporal però no ho conec.	Sí , en el joc simbòlic els nens han d'expressar el que senten a través de l'expressió corporal. També amb l'acro-esport hi ha molt de treball d'expressió corporal.	Sí , en la dramatització de poemes i cançons, representació teatral, activitats per potenciar la creativitat, la imaginació, la sensibilitat,...	Com a objectiu no . El que comentava abans, a l'hora de fer exposicions de coneixement del medi sobretot i en algunes activitats de tutoria. A les hores de llengua sí que hi dediquen més temps i en fan algunes activitats.	Sí , presentacions orals davant la classe.	Sí , l'utilitzo per dramatitzar poesies, contes i també per fer entenedores les diferents cançons que ensenyo als infants.
	Model a seguir	No	Per treballar l'expressió corporal, els meus models a seguir són les professores que vaig tenir al grau, en vaig aprendre moltes coses.	No	No	No	No s'ha contestat.	No

	Trimestre que s'utilitza	Tots tres trimestres.	A l'àrea d'educació física penso que és el 2n trimestre. Això no ho puc respondre. No sé ben bé si ho decideixen conjuntament els mestres d'educació física o bé és una decisió presa des de l'equip directiu.	Tots tres trimestres. Sempre poc o molt ho treballem; sobretot en inicis de curs on necessitem cohesió d'adaptació; també en colònies.	Tots tres trimestres. És important que es treballi d'una manera continuada.	No el tenim a cap trimestre en concret, ja dic que ho treballem com a eina i no com a objectiu concret.	Tots tres trimestres. És una eina molt potent per educar. No només pel què significa "expressar-se", sinó també per coneixes un mateix (límits del meu cos, noció del cos, etc.). També és molt potent en el sentit d'interactuar amb els companys, la relació.	Tots tres trimestres. Penso que és un aspecte molt important a treballar, ja que fomenta la consciència i l'expressió dels sentiments.
Opinió personal	Es important l'expressió corporal? Per què?	És molt important fer-la servir com una eina educativa molt important. És un mitjà de comunicació que permet expressar-nos.	Sí, penso que és molt important fer exercicis, tasques o jocs que requereixin l'expressió corporal a totes les edats en l'etapa educativa: per exemple, dramatitzacions teatrals, jocs d'imitació, danses, entre molts altres exercicis. Són pràctiques molt importants per desenvolupar habilitats socials, per saber comunicar i expressar tot tipus de situacions amb el cos i a través del gest. A més a més, aquests exercicis permeten que els alumnes puguin desinhibir-se, perdre la vergonya i el sentit del ridícul a davant dels seus companys. També permet consolidar el treball en equip i l'empatia amb els altres.	És important per a mi bàsicament, perquè el nen expressa el seu estat emocional a través de l'expressió del seu cos. A la classe d'educació física és on el nen s'expressa i nosaltres a través de l'observació sabem com està i què necessita.	Penso que és imprescindible treballar l'expressió corporal en l'educació, ja que forma part del desenvolupament de les persones i com a mestra trobo que els infants necessiten d'aquest domini d'expressió i comunicació corporal per créixer, per el seu desenvolupament corporal i personal, la seva integració, la relació amb els altres, poder-se expressar de diferents maneres, treure les emocions,...	Penso que és bo que els alumnes sàpiguen utilitzar el seu cos com a eina per comunicar-se, que vegin la importància i el significat de les diferents expressions que fan amb el seu cos i que en prenguin consciència. Això els ajudarà a saber estar als llocs, a saber controlar més el seu cos i donar moltes informacions amb ell. Penso que des de l'àrea de llengua, però sobretot a la d'educació física i música es podria treballar amb més intencionalitat i dins de la programació (suposo que ja ho fan).	Va molt relacionat amb la pregunta anterior. És una eina molt potent per educar, per sensibilitzar, per empatitzar, per relacionar-se, pels valors, etc. Serveix per coneixes un mateix, límits del propi cos, a on som capaços d'arribar. Serveix per treballar les emocions, per aprendre a controlar-les, per entendre-les i manifestar-les. I també per comunicar: per treballar el llenguatge no verbal, expressar-nos amb el cos i entendre aquest llenguatge. (postures, cares, gests, etc.).	Penso que és important l'expressió corporal en l'educació perquè, el fet d'acompanyar l'aprenentatge amb moviment fa més divertides les classes; i això reparteix en l'interès i la influència cap als alumnes.

5.2 Anàlisi de les dades de la informació obtinguda

Per tal d'analitzar les dades s'han dut a terme els següents passos: en el cas del qüestionari s'han analitzat preguntes obertes on el mestre ha tingut el màxim grau de llibertat per expressar la seves respostes. També s'han analitzat preguntes tancades on el participant ha tingut la possibilitat de triar entre les diferents alternatives proposades.

Les qüestions que s'han fet als docents han seguit una estructura per facilitar la recollida i l'anàlisi de la informació. El seguiment ha estat el següent: primerament, la presentació del mestre, és a dir, l'escola i el curs al qual pertany, la seva formació acadèmica, els anys d'experiència com a docent, i la tipologia d'escola que ha treballat. Llavors s'ha fet una definició sobre els coneixements de l'expressió corporal. Seguidament s'ha escrit en quines àrees del currículum es potencia més l'expressió corporal, i s'han assenyalat els objectius i la metodologia que se segueixen. I finalment s'ha fet una opinió personal en relació a l'expressió corporal.

A continuació, s'analitza i es descriu la informació obtinguda de manera detallada:

En primer lloc, pel que fa a la **presentació del docent**, cinc persones exerceixen la professió de docent en algunes escoles de Vic: un a Santfores, tres a l'Escorial i un a la Sínia; tres mestres a Sant Hipòlit: Mare de Déu de la Gleva; cinc mestres desenvolupen la seva docència en algunes escoles de Torelló: dos a l'escola Vall del Ges i tres a Rocapravera; i un mestre a Sant Pere de Torelló: Josep Maria Xandri.

Pel que fa a la formació acadèmica dels mestres: per una banda sis són mestres especialitzats en educació física i tres mestres especialitzats en música a educació primària. A més a més hi ha dos mestres d'educació infantil i tres mestres sense especialització, ja que només tenen la titulació de mestre i altres cursos formatius. Finalment la resta dels mestres, i contant aquests s'han anat formant en diferents camps de l'educació com ara: cursos de música, medi, matemàtiques, llengua, plàstica, noves tecnologies de la informació (TIC), educació emocional, logopèdia, monitor de bàsquet, monitor de lleure, educació inclusiva i formació de llengua a l'escola.

Quant a la formació en expressió corporal s'observa que vuit mestres no tenen cap tipus de formació en relació a l'expressió corporal, tres mestres en algunes assignatures dels estudis de magisteri i INEF. Només un docent s'ha anat formant en expressió corporal, ja que ha realitzat un postgrau en expressió, comunicació i llenguatge dins la pràctica educativa, un curs de tot el que hem de saber per ballar a l'escola, –dansa i expressió-comunicació no verbal de 3 a 12 anys–, i un màster en ecologia emocional.

Els anys d'experiència que porten els mestres com a docents és el següent: quatre d'ells porten d'1 a 5 anys; cinc de 6 a 10 anys, tres d'11 a 20 anys i dos de 30 a 35 anys. Tanmateix hi ha un mestre que ha començat aquest any dins l'àmbit de l'educació. Per tant, es pot afirmar que les persones que han realitzat els qüestionaris són gent veterana i jove. Segons els qüestionaris, els docents provenen en la seva majoria d'escoles públiques i concertades.

En segon lloc, els mestres a l'hora de definir **el significat de l'expressió corporal** han coincidit, ja que per ells l'expressió corporal és: "capacitat per expressar i comunicar, verbalment i no verbalment, emocions, sentiments, afectes, sensacions, reaccions a través del propi cos. També és una forma de relació amb els altres i d'autosuperació". S'ha assenyalat una definició d'expressió corporal incloent les idees de tots els docents dels presents qüestionaris.

En tercer lloc s'analitzen les **àrees del currículum**, els **objectius** i els **continguts** de l'ús de l'expressió corporal. Així doncs i segons els docents, on es treballa més l'expressió corporal és a l'àrea d'educació física, però també en altres matèries com ara: música i llengua catalana i castellana. No obstant això, cal remarcar que només hi ha una escola que porta a terme un taller d'expressió corporal on hi dediquen una hora a la setmana a aquest treball.

La majoria dels docents assenyalen que l'**objectiu** principal de l'expressió corporal és usar-la com a eina per treballar altres matèries. A l'àrea de música: cantar, i a l'hora de tocar un instrument en la interpretació d'un tema. A l'àrea de llengua catalana i castellana: parlar, explicar, recitar poemes i exposicions orals. A l'àrea d'educació física: plaer pel joc, joc lliure i joc establert, estimulació, danses, teatre, diàleg, dramatització de textos, situacions on es treballa la cooperació, el respecte i els valors. A educació infantil l'expressió corporal està més present a totes les sessions i l'objectiu és que es reconeguin totes les emocions i aprenguin a reconèixer les expressions dels seu propi cos.

Quant als **continguts**, la majoria dels docents han descrit exemples de les seves sessions: postures, equilibri del cos, respiració, la dicció, la vocalització i la projecció, el gest, la qualitat del moviment, la desinhibició, el control i l'esquema corporal, joc dramàtic, teatral, simbòlic, la improvisació, la dansa, l'ocupació de l'espai, el coneixement del cos, l'atenció la postura, reproducció de gestos mitjançant la imitació, desenvolupar la creativitat i l'espontaneïtat, representació de situacions i personatges, actuació sense inhibició en moviments espontanis i suggerits, descoberta del cos, reconèixer les parts del cos i donar-los diferents usos, mímica, relaxació, joc imaginatiu, saber interpretar una situació, ofici...

En canvi, hi ha docents que segueixen els continguts que es defineixen dins el currículum d'educació primària, tenint en compte el que es treballa a cada àrea.

La majoria dels mestres afirmen que utilitzen l'expressió corporal dins les seves classes a l'hora de fer teatre, dramatitzacions de textos, recital de poemes, en el joc simbòlic, a l'acro-esport, activitats per potenciar la creativitat, la imaginació, la sensibilitat, exposicions orals davant de la classe, sessions de relaxació, entre d'altres. Així doncs, es pot dir que l'expressió corporal sempre està dins la pràctica educativa.

Hi ha hagut un docent que ha explicat que usa l'expressió corporal dins l'àrea d'educació física a l'hora d'aprendre i memoritzar danses i coreografies, com per exemple en els tallers de pastorets i en la representació de fi de curs on es barreja el ball, la cançó i el teatre.

També, nou dels mestres no segueixen cap tipus de model tot i que a l'escola tenen guies per consultar. Tres segueixen la unitat feta dels anteriors anys i la van modificant depenent de les característiques del grup-classe. Un segueix els professors del grau de magisteri i un altre segueix la pràctica de l'expressió corporal de l'autor Tomas Motos, l'editorial cruïlla i la *Guia pràctica de psicomotricitat d'educació infantil de 3 a 6 anys*.

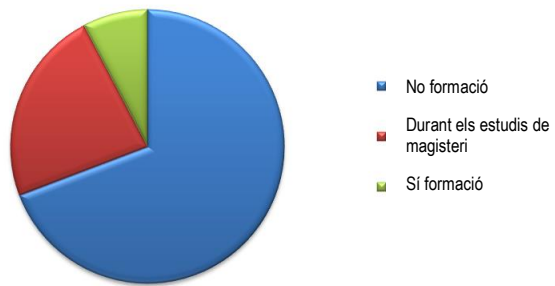
Els trimestres en els que es desenvolupa més l'expressió corporal són, segons la majoria, al primer, segon i tercer trimestre; és a dir, tots. Això esdevé donat que es considera que el treball de l'expressió corporal ha de ser continuat. Alguns dels exemples que han donat els mestres, han estat la cohesió de grup, la coneixença d'un mateix, la interacció amb els companys i la seva relació. Tanmateix, un d'ells ha mencionat que el primer trimestre l'utilitza per assajar els pastorets; el segon perquè es realitzin les danses de Carnaval; i el tercer per preparar la festa de fi de curs.

En quart i últim lloc, els mestres que han realitzat el qüestionari consideren que és important l'expressió corporal per les següents raons: la utilització de l'expressió corporal és necessària per desenvolupar les habilitats socials, per saber comunicar i expressar tot tipus de situacions amb el cos i a través del gest. A més a més, es pensa que a través de l'expressió corporal els alumnes es poden desinhibir, perdre la vergonya i el sentit del ridícul davant dels seus companys de classe. També permet consolidar el treball en equip i l'empatia cap els altres. Un altre aspecte important és que a través de l'expressió els nens observen, experimenten, fan servir la imaginació i potencien la creativitat. Així doncs, l'ús de l'expressió corporal ha de ser continuat, tal com s'ha esmentat prèviament, ja que forma part dels individus i per tant, de la vida i cadascun de nosaltres.

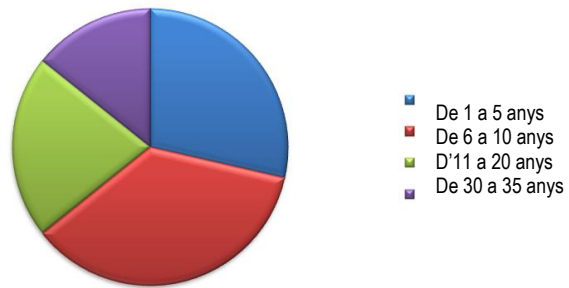
A continuació s'exposen un seguit de gràfics, on les dades són de caràcter qualitatiu i quantitatiu. D'aquesta manera, es pot visualitzar i apreciar millor l'anàlisi de les dades.

Dades quantitatives

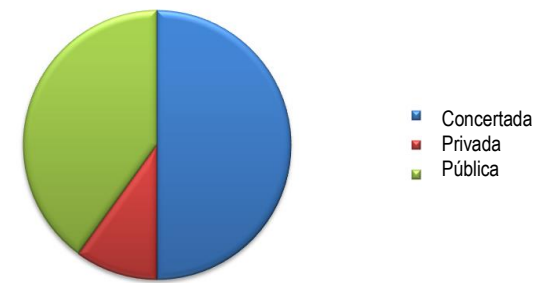
Formació en expressió corporal

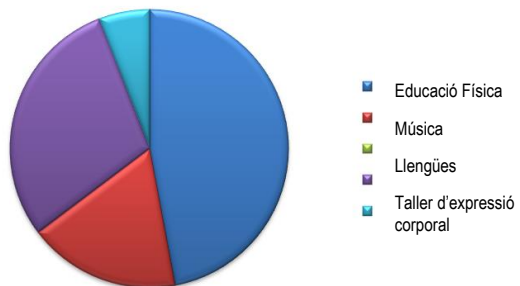
Anys d'experiència

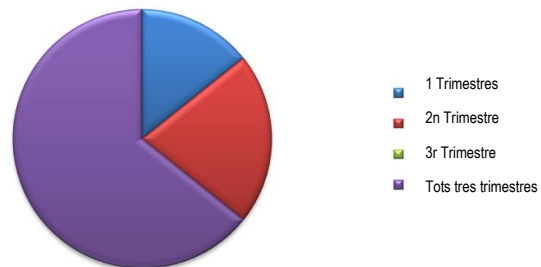
Tipologia d'escola

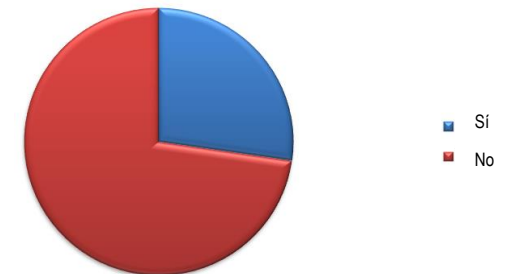
Àrees del currículum

Trimestres on es tracta l'expressió corporal

Es segueixen models?

Dades qualitatives

S'utilitza l'expressió corporal?

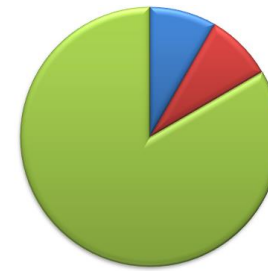
- Sí
- No

Què significa expressió corporal?

- Expressar a través del cos les emocions, sentiments, afectes, idees...
- Autoconeixement, superació i relació amb els altres i l'entorn proper.
- L'ús de tècniques per expressar-te (el ball, la dansa, el teatre...).

Objectius

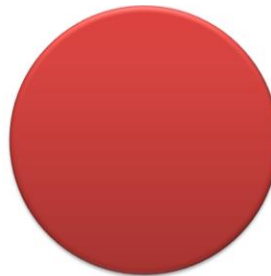
- Treballar la cooperació, el respecte i els valors.
- Aprendre a conèixer el propi cos i les seves expressions.
- Treballar l'expressió corporal com a eina per desenvolupar altres matèries.

Continguts

- Extrets del currículum.
- Adquisició de la postura, l'equilibri del cos, la respiració, el control i l'esquema corporal.
- Reproducció de gestos a través de la imitació i la creativitat.

És important l'expressió corporal?

- Sí
- No

5.3 Interpretació de les dades

En aquest subapartat es fa una interpretació de les dades analitzades i, al mateix temps, es contrasta la part teòrica amb la part pràctica. Per acabar, es descriuen les fortaleeses i debilitats que es tenen sobre el concepte d'expressió corporal.

Tal com hem vist en l'anàlisi de les dades, la majoria dels mestres estan especialitzats en l'àrea educació física, però també en altres matèries –música, llengua catalana i castellana–.

Pel que fa al treball i ús de l'expressió corporal s'interpreta que la majoria dels mestres no tenen una formació prèvia i actual a l'hora de portar-la a terme en un context escolar. Tanmateix, els que han adquirit la formació ho han fet a través d'alguna de les matèries obligatòries de la carrera/grau de magisteri d'educació infantil i d'educació primària. Només hi ha hagut un mestre, d'educació infantil i primària, que s'està formant en tot allò que estigui relacionat amb el treball de l'expressió corporal. Així doncs, aquest fet mostra que la majoria dels mestres enquestats tenen una llarga trajectòria d'experiències docents, però en la majoria de casos cap específica en expressió corporal.

Tot i així, els mestres tenen molt clara la definició d'expressió corporal, ja que han escrit paraules com: “expressar”, “comunicar”, “emocions”, “sentiments”, “afectes”, “reaccions”, “verbalment” i “no verbalment”, “gesticulació del cos”, entre d'altres. Per tant, els mestres tenen idees i coneixements sobre aquestes dues paraules, “expressió” i “corporal”. Però la qüestió que aquí es planteja és: tenen estratègies per portar a la pràctica l'ús i el desenvolupament d'aquest treball?.

La majoria dels mestres assenyalen que utilitzen l'expressió corporal com a eina per ensenyar altres matèries. N'hi ha que l'usen com una tècnica per ensenyar, com per exemple dins l'àrea de música s'ensenyava com cantar i tocar un instrument particular per interpretar un tema. També, l'adequació d'una bona postura, la respiració, la qualitat del moviment, el control i l'esquema corporal, etc. A l'àrea de llengua catalana i castellana, es donen eines a l'hora de parlar en públic, com ara bé recitar poemes i fer exposicions orals. Dins l'àrea d'educació física l'utilitzen com a recurs per ensenyar i memoritzar uns passos, com moure el cos i com expressar-se i actuar davant d'un públic; però també es realitzen activitats més lliures i espontànies, com ara bé el joc lliure i establert, el joc dramàtic i simbòlic, la improvisació, la reproducció de gestos mitjançant la imitació, el desenvolupament de la creativitat i l'espontaneïtat, la representació de situacions i personatges, l'actuació sense inhibició en moviments espontanis i suggerits, la descoberta del cos, el reconeixement de les parts del cos per tal de donar-los diferents usos, la mímica, la relaxació, el joc imaginatiu, el saber interpretar una situació, etc. A més a més es plantegen situacions on es potencia el treball en equips cooperatius, el respecte i una bona actitud envers els altres.

Així doncs, no s'aprecia una relació entre el què ens diuen els autors, amb el què ens afirmen els mestres. Les raons són les següents:

Per una banda, segons Learreta, Sierra i Ruano (2005: 28-29) l'expressió corporal és "acceptar la pròpia realitat corporal, exposar-se, assumir-se amb una forma de moure's pròpia i autèntica. Implica prendre consciència sobre el que succeeix en nosaltres, de com reaccionem davant el què vivim i com ho vivim". També, Lapierre i Aucouturier (1985: 131) assenyalen que "a través de la forma de moure's dels nostres alumnes, podem fer-nos una idea de les seves emocions inconscients, ja que moltes vegades, es revelen de la pròpia expressió simbòlica".

Per altra banda, la majoria dels mestres enquestats afirmen que utilitzen l'expressió corporal com una tècnica per treballar altres matèries. Per tant, des del meu punt de vista considero que els docents tenen un concepte erroni sobre què és l'expressió corporal.

Segons els docents, el treball de l'expressió corporal es porta a terme en els tres trimestres de l'educació primària, ja que es creu que ha de ser un treball continuat i educatiu. Tal com s'ha comentat en l'apartat de l'anàlisi de dades, alguns dels docents l'utilitzen per treballar la cohesió i la interacció del grup-classe a l'inici del curs, i durant les sortides (excursions i colònies). També es treballa la coneixença d'un mateix i la dels altres. En aquest cas, hi hauria una relació entre la part teòrica i la part pràctica, ja que com diu l'autor Rebel (2001):

El llenguatge corporal és innat, s'aprèn per imitació i s'assimila per mitjà de l'alabança o el retret. La facultat més important de l'home, la d'ampliar el seu llenguatge corporal, el seu repertori de moviments socioculturals, és la facultat d'aprendre amb diferents característiques. La interacció amb l'objectiu de la comunicació és en part una actuació intuïtiva, reflexiva, innata i d'autodescobriment (Rebel, 2001: 40-41).

Per tant, l'autor ens diu que el llenguatge corporal sempre hi és des que naixem fins que morim, però es va desenvolupant i aprenent a través de les relacions socials, la descoberta d'un mateix i del nostre entorn més proper.

No obstant això, un mestre ha mencionat que al primer trimestre es desenvolupa l'expressió corporal com a instrument per assajar els pastorets; al segon trimestre per realitzar les danses de Carnaval; i al tercer trimestre per preparar la festa de final de curs.

Finalment, segons l'anàlisi de dades, la interpretació que es dona sobre el concepte d'expressió corporal és: per una banda, els mestres consideren que és important treballar l'expressió corporal com a estratègia per educar les habilitats socials i la creativitat artística dels alumnes a través de l'expressió del cos. Per altra banda, els docents creuen que l'expressió corporal es treballa a través d'activitats més tècniques on els nens han d'aprendre uns conceptes i coneixements específics.

5.3.1 Fortaleses i debilitats sobre l'expressió corporal

En aquest subapartat s'expliquen quins són els aspectes més positius en relació al treball i tractament de l'expressió corporal –anomenats fortaleses– i quins són els aspectes més negatius –anomenats debilitats– en relació al concepte d'expressió corporal.

Per un cantó, respecte a les fortaleses, els mestres mostren coneixements i idees sobre el significat de l'expressió corporal. A més a més, alguns d'ells afirmen que l'usen per tractar les relacions socials i la coneixença d'un mateix i la dels altres (inici de curs i colònies). Un altre aspecte a destacar és que desenvolupen l'expressió corporal al llarg del curs escolar, ja que consideren que ha de ser continuada i educativa. Per l'altre cantó, en relació a les debilitats, la majoria dels docents afirmen que utilitzen l'expressió corporal com a eina per treballar altres matèries, però de forma més tècnica i guiada. Per tant, tenen un concepte erroni del tractament de l'expressió corporal.

A la part de conclusions es podran valorar propostes de futur en relació a les fortaleses i debilitats, és a dir, com podem tractar les debilitats i convertir-les en fortaleses en un context escolar.

6. Conclusions

En aquest apartat es comenten els objectius que han guiat el procés de la investigació seguint un ordre cronològic. Seguidament, s'analitza la hipòtesi per la qual ha sorgit la idea de realitzar el present estudi. Per acabar, es fa una reflexió personal juntament amb una proposta de futur en relació a les fortaleces i les debilitats del tractament i ús de l'expressió corporal.

Els objectius que s'han plantejat des d'un principi han estat els següents:

Primerament s'han analitzat el tractament i la utilització de l'expressió corporal en un context escolar. Així doncs, les conclusions que s'han extret mitjançant l'instrument d'anàlisi –el qüestionari– han estat que, la majoria dels mestres utilitzen i tracten l'expressió corporal com un recurs tècnic i guiat deixant al marge l'expressió, l'espontaneïtat, la llibertat i la desinhibició del l'alumet. Un altre aspecte a remarcar és que la majoria dels mestres consideren que on es desenvolupa més aquest treball és dins l'àrea d'educació física, concretament, en el bloc de continguts: "expressió corporal".

A continuació s'han contrastat la teoria i la pràctica en relació a l'expressió corporal. Tal com s'ha anat comentant prèviament, la majoria dels mestres utilitzen l'expressió corporal com a eina per treballar altres matèries, però es té un concepte equivocat de la seva pràctica, ja que només s'usa per realitzar aspectes purament tècnics (ensenyar a cantar, aprendre un poema i recitar-lo, donar estratègies per preparar-se una exposició oral per presentar-la davant d'un públic, memoritzar un guió per representar-lo en escena, memoritzar una dansa o una coreografia...). En canvi, els autors assenyalen que l'expressió corporal s'entén com una forma de llenguatge que ajuda a exterioritzar el món intern, és a dir, els pensaments, els sentiments, les emocions i les idees que tenim a través del cos i del moviment. Així doncs, es podria dir que el cos, el moviment i el sentiment són la base principal d'un treball i d'un procés educatiu. No obstant això, també s'ha de remarcar que alguns dels docents qüestionats han confirmat que utilitzen l'expressió corporal com instrument per educar les relacions socials i conèixer-se a un mateix i els altres.

Seguidament s'han identificat les fortaleces i les debilitats de l'ús i el tractament de l'expressió corporal dins i fora de l'aula. Com s'ha comentat anteriorment, els mestres defineixen l'expressió corporal com "capacitat per expressar i comunicar, verbalment i no verbalment, emocions, sentiments, afectes, sensacions, reaccions a través del propi cos. També és una forma de relació amb els altres i d'autosuperació". Per tant, aquest fet mostra que els mestres tenen coneixements i idees sobre el significat de l'expressió corporal, malgrat que a l'hora de portar-la a la pràctica el concepte és erroni. Per tant aquesta idea s'hauria de canviar i millorar. Més endavant podeu apreciar i valorar una reflexió personal que es fa i propostes de futur per millorar les debilitats en relació al treball de l'expressió corporal.

La hipòtesi que s'ha plantejat des d'un primer moment ha estat la següent: l'expressió corporal no s'utilitza com a estratègia per educar les emocions, millorar les relacions socials i la creativitat artística dels infants. Només es desenvolupa dins l'àrea d'educació física, concretament, en el bloc de continguts "expressió corporal". Així doncs, un cop observats els resultats, es pot afirmar que l'expressió corporal es treballa per sota les possibilitats. Dit amb altres paraules, és evident que hi ha una manca d'experiència i de recursos a l'hora de programar i dissenyar activitats relacionades amb l'expressió corporal, ja que es considera que l'expressió corporal és una eina per millorar altres matèries en relació als continguts, deixant de banda el treball emocional dels infants.

Finalment, el treball i el desenvolupament de l'expressió corporal s'hauria de tractar diàriament, ja que com diuen Fernández, Luque i Leal (2010: 56) "els centres educatius no poden estar exempts d'intencionalitat i manifestacions neutres, ja que han d'influir deliberadament en l'alumnat, per modificar conductes, modelar la seva consciència i desenvolupar la seva posició ètica". Per tant les emocions estan presents i s'han d'anar educant constantment.

6.1 Reflexions personals i propostes de futur en relació a les fortaleeses i debilitats de l'expressió corporal

L'educació ha de ser integral i ha de tractar els infants des d'una dimensió global. Per tant, des de l'escola s'ha d'oferir als alumnes la possibilitat d'expressar-se, de gaudir i de crear a través de situacions vivencials.

Des del meu punt de vista l'objectiu principal de l'escola ha de ser: incrementar i millorar el grau de coneixement i satisfacció personal de l'alumnat, el grau de comunicació entre el grup-classe, la comunitat escolar i social. Per tant, els infants han de ser capaços de desenvolupar i experimentar el llenguatge corporal a través de la música, de la plàstica, del teatre, de la dansa i del joc, essent tot més lliure i espontani. D'aquesta manera, els ajudarà a avançar en el seu creixement personal, social i emocional.

Les paraules "expressió" i "corporal" ens ofereixen la sensació de llibertat, que és el fonament de totes les arts per desenvolupar el procés creatiu i comunicatiu. També, ens ofereix l'enriquiment del jo tant en l'aspecte cognitiu com en l'expressiu, i a la vegada ens obre a la dimensió social gràcies a la relació amb els altres. Tal com afirma Motos (1983: 51) l'expressió corporal és "el conjunt de tècniques que utilitza el cos humà com element de llenguatge i que permet la revelació d'un contingut de naturalesa psíquica" (Motos, 1983: 51).

Durant el procés de la investigació s'han trobat aspectes tant positius com negatius:

Pel què fa als aspectes positius, a l'hora de la recerca de la informació sobre el tema tractat m'ha resultat útil i eficaç trobar-ne a través de llibres, d'articles i de la xara. També, els coneixements que s'han anat adquirint al llarg del grau de Mestre d'Educació Primària m'han enriquit i ajudat a desenvolupar la investigació. Algunes de les assignatures destacades han estat: *Educació Dramàtica*, *Didàctica de l'Educació Física*, i *Convivència a l'Aula i a l'Escola. Prevenció i Resolució de Conflicte*. Tanmateix, considero que hi hauria d'haver una assignatura obligatòria dedicada a l'educació emocional i el tractament de les habilitats socials, ja que els futurs mestres han d'adquirir uns coneixements i uns recursos per desenvolupar aquest treball satisfactòriament. És una tasca molt difícil de tractar però és un factor que sempre hi serà al llarg de la vida. Per tant, des de l'escola i conjuntament amb les famílies, s'ha de veure reflectit el treball emocional per millorar les habilitats socials i la creativitat artística dels alumnes.

Pel què fa als aspectes negatius, m'hagués agradat utilitzar l'instrument d'observació a les escoles on he lliurat els qüestionaris, ja que penso que a través d'aquest instrument es poden recollir més dades i valorar més la situació actual. En canvi, a través del qüestionari, depenent de la pregunta o la situació, la informació que ens donen pot ser molt pobre i/o de vegades no és del tot real. Tot i així, considero que he obtingut uns bons resultats per part dels participants: els mestres.

Respecte a les propostes de futur en relació a les fortaleses i les debilitats en relació a l'expressió corporal, es pot dir que tot i que des de l'escola hi ha la coneixença de l'expressió corporal, aquesta no s'usa ni es tracta com a tal, ja que es treballa sota les seves possibilitats. Dit amb altres paraules, la majoria dels docents qüestionats presenten una manca de recursos i estratègies a l'hora de treballar l'expressió corporal com a estratègia per educar les emocions, les habilitats socials i la creativitat artística dels alumnes. A més a més, es considera que no s'aprofiten els espais i algunes de les matèries del currículum per treballar-la i desenvolupar-la de forma adequada i eficaç.

Alguns exemples de com es podria utilitzar l'expressió corporal en algunes de les matèries podria ser:

Dins l'àrea de visual i plàstica, l'expressió és idònia per fomentar l'auto-expressió, la imaginació, la creativitat, la sensibilització de l'entorn que ens envolta i els coneixements de la vida afectiva. És a dir, l'alumnat pot expressar les seves emocions a través dels seus dibuixos, la pintura, la diversitat dels tons, el traç que fa servir o els detalls. Però ha de ser un treball lliure i espontani, on l'alumne s'expressi tal com és i està en aquell moment.

Dins l'àrea d'educació artística –música i dansa–, els alumnes també poden expressar les seves emocions, ja que aquesta transmet diferents sensacions o sentiments que es poden expressar a través

del cos i del moviment o també a través del gest i, fins i tot, sobre un paper, dibuixant allò que sentim o bé pintant i utilitzant els colors que ens suggereix la música en aquell moment.

Dins l'àrea d'educació física es poden treballar activitats d'expressió corporal, d'experiències sensorials, lúdiques, moviment lliure, creació i comunicació amb el propi cos.

Per acabar, des del meu punt de vista, considero que els docents s'haurien d'anar formant en relació a l'educació emocional a través de cursos, dins i fora de l'escola. També és necessari i important que dins l'escola hi hagi un espai per treballar l'expressió corporal com a estratègia per educar les emocions, les habilitats socials i la creativitat artística dels alumnes. Com a mínim s'hauria de realitzar una hora a la setmana, ja que els nens necessiten desconnectar, alliberar-se i expressar tot allò que els envolta i que estan vivint. Per tant necessitem conèixer i valorar la situació dels nostres alumnes per portar a terme una bona pràctica educativa. Una altra proposta podria ser que es fessin tallers d'expressió corporal conjuntament amb els alumnes i les famílies. D'aquesta manera, aquest treball es pot veure potenciat a l'hora d'encaminar i guiar els infants cap a un futur millor i afectiu.

7. Bibliografia i webgrafia

Llibres i monografies

CALECKI, Monique; THÉVENET, Monique (1986). *Técnicas de bienestar para los niños: Expresión corporal y yoga*. Argentina: Paidós.

DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ (2009). *Currículum educació primària*. Generalitat de Catalunya: Servei de Comunicació, Difusió i Publicacions.

LAPIERRE, André; AUCOUTURIER, Bernard (1985). *Simbologia del movimiento: Psicomotricidad y Educación*. Barcelona: Científico Médica.

LEARRETA, Begoña; SIERRA, Miguel Ángel; RUANO, Kiki (2005). *Los contenidos de expresión corporal*. Barcelona: Inde.

MOTOS, Tomas (1983). *Iniciación a la Expresión Corporal*. Barcelona: Humanitats.

SANTIAGO, Paloma (1985). *De la Expresión Corporal a la Comunicación Interpersonal*. Madrid: Narcea.

REBEL, Günther (2001). *El lenguaje corporal. Lo que expresan las actitudes, las posturas, los gestos y su interpretación*. Madrid: EDAF, S.A.

Revistes

FERNÁNDEZ, Otilia; LUQUE, Petra; LEAL, Erika. (2010). "Procesos socio-afectivos asociados al aprendizaje y práctica de valores en el ámbito escolar". *Telos*, núm. 1, p. 63-78.

Webgrafia

ZARAGOZA, Josep Maria (2004). *La Recerca. Tipus, tècniques i instruments* [en línia]. Dins: *Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya*. Barcelona: XTEC. <<http://www.xtec.cat/crp-montcada/treballs%20recerca/T%E8cniques%20i%20instruments.ppt>>.

[Consulta: 18 de febrer de 2014].

8. Annexos

8.1 Escola Vall del Ges –Torelló–

Mestre 1

Presentació del/la mestre/a

- **Nom i cognoms:** anònim.
- **Escola i curs en el qual estàs:** Escola Vall del Ges. Sóc Cap d'estudis, faig la música de 3r a 6è. La part d'experimentació de medi a 6è i reforç a 6è de llengua i mates.
- **Formació acadèmica inicial i/o continuada:** Mestra de la primera promoció de l'UVIC.

- **En general:**

Post grau de música. Cursos de música medi, de mates, de llengua, de noves tecnologies....

- **En expressió corporal:**

En els estudis de magisteri, en els de música , en algun de llengua.

- **Anys d'experiència docent:** 34
- **Tipologies d'escoles en les quals has treballat (públiques, privades i/o concertades):**
Concertada, pública (unitària rural d'una línia).

Expressió corporal

- **Com definiries la paraula “expressió corporal”, és a dir, què entens per expressió corporal?**

La forma o manera d'expressar els nostres sentiments, emocions, situacions a partir del nostre cos: postura, mirada, dicció, articulació i projecció de la veu si s'escau.

Àrees del currículum/Objectius/Continguts/Metodologia

- **En quines àrees del currículum d'educació primària treballem l'expressió corporal?**

A l'àrea de música i a l'àrea de llengua.

- **Quins objectius us marquem quan feu servir l'expressió corporal? És a dir, la feu servir com una eina amb la qual treballem altres matèries, o realitzem classes on l'objectiu és l'expressió corporal?**

Treballo amb matèries, ja que és una eina imprescindible per poder cantar correctament, parlar, explicar, recitar.. tot el que fa referència a l'oralitat. I també ho tinc en compte a l'hora de tocar un instrument en la interpretació d'un tema.

- **Quins continguts treballem?**

Postures, equilibri del cos, respiració i pel que fa a la veu, la dicció, la vocalització, la projecció.

- **Utilitzes l'expressió corporal en les teves classes? Sí**
- **Com l'utilitzes? Diguem exemples de la pràctica educativa.**

A música, abans de cantar fem uns exercicis no només d'escalfament de la veu, sinó de dicció, projecció i vocalització de la veu a partir del text de la cançó que treballarem. I el mateix fem llengua, abans d'una lectura ja sigui d'un text poètic o narratiu. També si ens hem d'explicar oralment practicarem alguns exercicis de respiració, de dicció i de fraseig si hem de fer una conferència.

- **Tens algun model a seguir?**

Faig servir pràcticament les mateixes pautes variant els exercicis.

- **En quin trimestre treballeu l'expressió corporal?**
1r. Trimestre 2n. Trimestre 3r. Trimestre **Tots tres trimestres**
- **Explica'm per què decidiu treballar-la en el trimestre/s indicat/s?**

En tots tres trimestres ja que és una qüestió transversal.

Opinió personal

- **Penses que és important l'expressió corporal en l'educació? Per què? És a dir, quins beneficis, habilitats i competències obtens com a mestra i com els alumnes ho integren i ho aprenen?**

Sí, ajuda a la comprensió i per tant és una eina d'expressió. També ajuda a obrir la interioritat.

Mestre 2

Presentació del/la mestre/a

- **Nom i cognoms:** anònim.
- **Escola i curs en el qual estàs:** ESCOLA VALL DEL GES DE TORELLÓ. REFORÇ DE P3, P4 I P5
- **Formació acadèmica inicial i/o continuada:**
 - **En general:**

EDUCACIÓ INFANTIL I PSICOPEDAGOGIA

CURSOS DIVERSOS RELACIONATS AMB EDUCACIÓ INFANTIL, NOVES TECNOLOGIES DE LA INFORMACIÓ, EDUCACIÓ EMOCIONAL...

- **En expressió corporal:**

NO TINC CAP CURS RELACIONADA AMB L'EXPRESSIÓ CORPORAL TRET DEL QUE VAM TREBALLAR A LA CARRERA.

- **Anys d'experiència docent:** 9
- **Tipologies d'escoles en les quals has treballat (públiques, privades i/o concertades):**

ESCOLES BRESSOL I ESCOLA PÚBLICA.

Expressió corporal

- **Com definiries la paraula "expressió corporal", és a dir, què entens per expressió corporal?**

SERIA COM LA COMUNICACIÓ QUE ES MANIFESTA AMB EL COS, A TRAVÉS DE MOVIMENTS, EXPRESSIONS, REACCIONS...

Àrees del currículum/Objectius/Continguts/Metodologia

- **En quines àrees del currículum d'educació primària trebal·leu l'expressió corporal?**

EN DESCOBERTA D'UN MATEIX, A EDUCACIÓ INFANTIL. A L'ÀREA CONCRETA DE PSICOMOTRICITAT.

PERÒ TAMBÉ EN TOTES LES ÀREES DE FORMA INDIRECTA.

- **Quins objectius us marqueu quan feu servir l'expressió corporal? És a dir, la feu servir com una eina amb la qual treballes altres matèries, o realitzeu classes on l'objectiu és l'expressió corporal?**

OBJECTIUS CONCRETES QUAN TREBALLEM L'EXPRESSIÓ A PSICOMOTRICITAT (equilibri, coordinació...) . I OBJECTIUS MÉS GENERALS (plaer pel joc, estimulació, expressions...) QUAN ES TRACTA DE FORMA NO DIRECTA, a través de danses, jocs lliures, jocs establerts...

- **Quins continguts treballem?**

ELS CONTINGUTS QUE TREBALLEM VENEN MARCATS PEL CURRÍCULUM DEL DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. A MÉS, TENIM LES PROGRAMACIONS D'ESCOLA PER TREBALLAR TOT EL QUE ENGLOBA L'EXPRESSIÓ CORPORAL.

- **Utilitzeu l'expressió corporal en les teves classes? SI**
- **Com l'utilitzeu? Digueu exemples de la pràctica educativa.**

L'EXPRESSIÓ CORPORAL SEMPRE ESTÀ DINS DE LA PRÀCTICA EDUCATIVA.

EN EL CAS DELS ALUMNES PETITS DE L'ESCOLA E TREBALLEM ELS SENTITS, LES DANSES, EL COS, EL JOC LLIURE I PAUTAT, LES EXPRESSIONS... TOT EL QUE FEM HI ESTÀ RELACIONAT.

- **Tens algun model a seguir?**

NO. TENIM GUIES PER CONSULTAR, PERÒ NO L'UTILITZEM GAIRE.

- **En quin trimestre treballem l'expressió corporal?**

1r. Trimestre 2n. Trimestre 3r. Trimestre Tots tres trimestres

- **Explica'm per què decidiu treballar-la en el trimestre/s indicat/s?**

ES TREBALLA SEMPRE

Opinió personal

- **Penses que és important l'expressió corporal en l'educació? Per què? És a dir, quins beneficis, habilitats i competències obtens com a mestra i com els alumnes ho integren i ho aprenen?**

ÉS IMPORTANT PERQUÈ EL COS I L'EXPRESSIÓ FORMA PART DE LA PERSONA. ÉS UN TOT I CAL TENIR-HO EN COMPTE COM A FORMACIÓ INTEGRAL. NO PODEM OBVIAR AQUEST TREBALL A L'ESCOLA, JA QUE FORMA PART DELS INDIVIDUS I PER TANT, DE LA VIDA DE TOTS I CADASCUN DE NOSALTRES.

8.2 Escola Rocapravera –Torelló–

Mestre 1

Cristina Ortega Arcos
Treball Final de Grau
Qüestionari als/les mestres
Curs 2014-2015

Presentació del/la mestre/a

- Nom i cognoms:
- Escola i curs en el qual estàs: ESCOLA ROCAPRAVERA 3a PRIMÀRIA
- Formació acadèmica inicial i/o continuada: MESTRE EDUCACIÓ PRIMÀRIA
 - En general:

Postgrau d'informàtica (UPC) Rom censat)
Màster en logopèdia (ISEP)
Licenciador de Bàsquet. (FCB) Federació catalana de bàsquetbol.

- En expressió corporal:

No hi ha formació específica.

- Anys d'experiència docent: 14 anys
- Tipologies d'escoles en les quals has treballat (públiques, privades, concertades,...):
Públiques i concertades

Expressió corporal

- Com definiries la paraula "expressió corporal", és a dir, què entens per expressió corporal?

Exploració del propi cos, moviments que permet i com s'utilitzen per recrear situacions, vivències, il·lusions... També és autoconeixement, superació, relació...

Àrees del currículum/Objectius/Continguts/Metodologia

- En quines àrees del currículum d'educació primària trebal·leu l'expressió corporal?

Valors, a expressió corporal, català i castellà principalment.

- Quins objectius us marqueu quan feu servir l'expressió corporal? És a dir, la feu servir com una eina amb la qual trebal·les altres matèries, o realitzeu classes on l'objectiu és l'expressió corporal?

Una mica de tot, a l'escola tenim una àrea pròpia i l'utilitzem com a eina de teatre-realització en diferents situacions (diàleg → català situacions on es treballa la cooperació i respecte → valors...)

- Quins continguts treballau?

Descoberta del cos. Recullen les parts del cos i donen-les diferents usos.
Mímica.
Relaxació
Joc magnètic. Saber interpretar una situació, obra...
...

- Utilitzes l'expressió corporal en les teves classes? SI
- Com l'utilitzes? Diguem exemples de la pràctica educativa.

1. Role playing a partir d'una situació conflictiva que s'ha donat a classe.
2. Quan treballen l'assaje el diàleg representació de situacions quotidianes reals...

- Tens algun model a seguir?

No.

- En quin trimestre treballau l'expressió corporal?

1r. Trimestre 2n. Trimestre 3r. Trimestre **Tots tres trimestres**

- Explica'm per què decidiu treballar-la en el trimestre/s indicat/s?

Opinió personal

- Penses que és important l'expressió corporal en l'educació? Per què? És a dir, quins beneficis, habilitats i competències obtens com a mestra i com els alumnes ho integren i ho aprenen?

És una manera d'identificar emocions i sentiments, (~~donar un (vii) v~~) Fer els aprenentatges més vivencials i motivadors. Poder-te posar en el lloc dels companys.

Mestre 2

Presentació del/la mestre/a

- Nom i cognoms: _____
- Escola i curs en el qual estàs: ROCAPREVERA / 4rt primària
- Formació acadèmica inicial i/o continuada: _____
 - En general:

LLICENCIAT EN C.A.F.E.
DIPLOMAT EN M.E.F.

- En expressió corporal:

- Anys d'experiència docent: 5
- Tipologies d'escoles en les quals has treballat (públiques, privades, concertades,...):
PÚBLIQUES, CONCERTADES

Expressió corporal

- Com definiries la paraula "expressió corporal", és a dir, què entens per expressió corporal?

Expressar-te, comunicant amb el cos on deixen fluir les emocions.

Àrees del currículum/Objectius/Continguts/Metodologia

- En quines àrees del currículum d'educació primària treballes l'expressió corporal?

- Quins objectius us marquen quan feu servir l'expressió corporal? És a dir, la feu servir com una eina amb la qual treballes altres matèries, o realitzes classes on l'objectiu és l'expressió corporal?

L'expressió corporal no només la treballem quan fem la classe d'expressió sinó que també serveix en altres matèries com per exemple en les presentacions orals que es fan a classe.

El cos també té molta importància en aquest aspecte, llenguatge no verbal (gests, cares, postures, etc).

- Quins continguts treballau?

- Utilitzes l'expressió corporal en les teves classes? Si
- Com l'utilitzes? Diguem exemples de la pràctica educativa.

Presentacions orals a davant la classe.

- Tens algun model a seguir?

- En quin trimestre treballau l'expressió corporal?
1r. Trimestre 2n. Trimestre 3r. Trimestre Tots tres trimestres
- Explica'm per què decidiu treballar-la en el trimestre/s indicat/s?

És una eina molt potent per educar. No només pel què significa "Expressar-se", sinó també per conèixer un mateix (límits del meu cos, noció del cos, etc). També és molt potent en el sentit d'interactuar amb els companys, la relació.

Opinió personal

- Penses que és important l'expressió corporal en l'educació? Per què? És a dir, quins beneficis, habilitats i competències obtens com a mestra i com els alumnes ho integren i ho aprenen?

Va molt relacionat amb la pregunta anterior.
És una eina molt potent per educar, per
sensibilitzar, per empatitzar, per relacionar-se,
pels valors, etc.

Serueix per coneixre's un mateix, límits
del propi cos, a on som capaços d'anir.

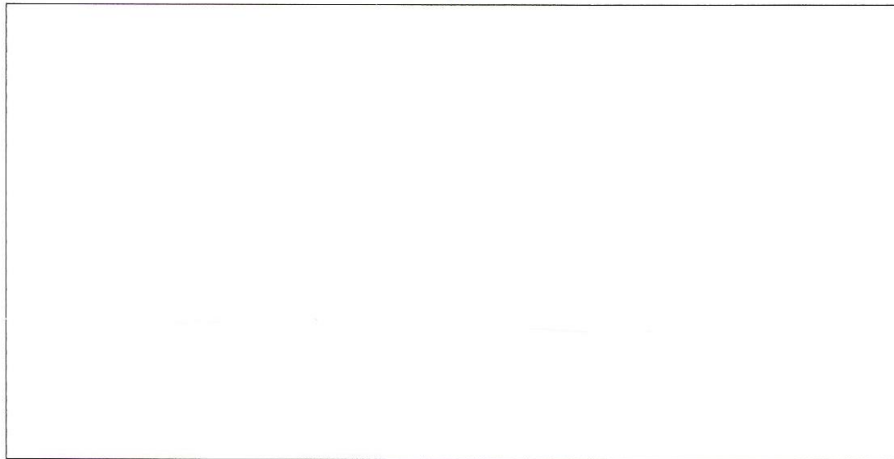
serueix per treballar les emocions,
per aprendre a controlar-les, per entendre-les
i manifestar-les.

I també per comunicar: per treballar el
llenguatge no verbal, expressar-nos amb
el cos i entendre aquest llenguatge. (postures,
caries, gests, etc.).

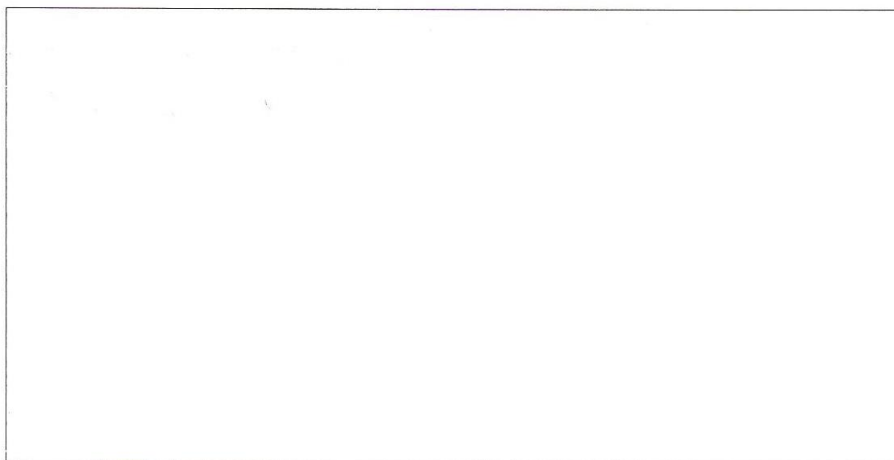
Mestre 3

Presentació del/la mestre/a

- Nom i cognoms:
- Escola i curs en el qual estàs: Escola Roca Prevera de Sant Pere de Ribes de primària
- Formació acadèmica inicial i/o continuada: Mestre d'educació física i llicenciada en educ. física tècnica en gimnàstica artística femenina.
- En general:

- En expressió corporal:

- Anys d'experiència docent: des de 1985 i abans de monitora i entenedora
- Tipologies d'escoles en les quals has treballat (públiques, privades, concertades,...):
CONCERTADES.

Expressió corporal

- Com definiries la paraula "expressió corporal", és a dir, què entens per expressió corporal?

capacitat per expressar i transmetre Accions
emocions o paraules mitjançant el cos

Àrees del currículum/Objectius/Continguts/Metodologia

- En quines àrees del currículum d'educació primària trebal·leu l'expressió corporal?

UNA hora setmanal de TALLER d'expressió corporal

- Quins objectius us marqueu quan feu servir l'expressió corporal? És a dir, la feu servir com una eina amb la qual trebal·les altres matèries, o realitzeu classes on l'objectiu és l'expressió corporal?

Es realitzen classes on l'objectiu és l'expressió corporal però també s'aplica en les diferents matèries

- Quins continguts treballau?

Reproducció de gestos mitjançant LA imitació
DESENVOLUPAR LA CREATIVITAT I ESPONTANEITAT
Representació de situacions i personatges
Actuació sense inhibició en moviments es-
pontànims i suggerits.

- Utilitzes l'expressió corporal en les teves classes? SI
- Com l'utilitzes? Diguem exemples de la pràctica educativa.

Representant ANIMALS I SENTIMENTS, JUGANT amb
objectes invisibles, representant números i lletres es-
tirats TERRA...

- Tens algun model a seguir?

NO.

- En quin trimestre treballau l'expressió corporal?

1r. Trimestre 2n. Trimestre 3r. Trimestre Tots tres trimestres

- Explica'm per què decidiu treballar-la en el trimestre/s indicat/s?

Per realitzar un treball continuu i fer
UN SEGUIMENT DE LA EVOLUCIÓ dels ALUMNES

Opinió personal

- Penses que és important l'expressió corporal en l'educació? Per què? És a dir, quins beneficis, habilitats i competències obtens com a mestra i com els alumnes ho integren i ho aprenen?

SI, per millorar la CREATIVITAT, seguretat,
ACTUAR SENSE INHIBICIONS I SABER COMU-
NICAR AMB TOT EL COR I NO TANT SOLS
AMB LA PARAULA

8.3 Mare de Déu de la Gleva –Sant Hipòlit–

Mestre 1

Presentació del/la mestre/a

- Nom i cognoms: _____
- Escola i curs en el qual estàs: ESCOLA MARE DE DÉU DE LA GLEVA.
TUTORA 1r / MUSICA infantil.
- Formació acadèmica inicial i/o continuada: MAGISTERI ED. MUSICAL

- En general:

Magisteri Musical.

- En expressió corporal:

- Anys d'experiència docent: 10 anys
- Tipologies d'escoles en les quals has treballat (públiques, privades, concertades,...):
concertades

Expressió corporal

- Com definiries la paraula "expressió corporal", és a dir, què entens per expressió corporal?

Una manera d'expressar-se fent servir el cos per tal de comunicar-se amb els altres i amb l'entorn, mitjançant diferents tècniques com ara el ball, la dansa, el teatre, ...

Àrees del currículum/Objectius/Continguts/Metodologia

- En quines àrees del currículum d'educació primària treballau l'expressió corporal?

Música i ed. física es on més es treballa, però en les llengües també i en educació emocional.

- Quins objectius us marqueu quan feu servir l'expressió corporal? És a dir, la feu servir com una eina amb la qual treballes altres matèries, o realitzes classes on l'objectiu és l'expressió corporal?

A música ho treballa com a objectiu i en les altres matèries la majoria de vegades ho faig servir com a eina.

- Quins continguts treballem?

Joc dramàtic, teatral, simbòlic, la improvisació, la dansa, moviment, l'ocupació en l'espai, el coneixement del cos, l'atenció, la postura,...

- Utilitzes l'expressió corporal en les teves classes? Si
- Com l'utilitzes? Diguem exemples de la pràctica educativa.

- Dramatització de poemes i cançons, representació teatral, activitats per potenciar la creativitat, la imaginació, la sensibilitat,...

- Tens algun model a seguir?

NO.

- En quin trimestre treballem l'expressió corporal?
 1r Trimestre 2n Trimestre 3r Trimestre Tots tres trimestres
- Explica'm per què decidiu treballar-la en el trimestre/s indicat/s?

És important que es treballi d'una manera continuada.

Opinió personal

- Penses que és important l'expressió corporal en l'educació? Per què? És a dir, quins beneficis, habilitats i competències obtens com a mestra i com els alumnes ho integren i ho aprenen?

Penso que és imprescindible treballar l'expressió corporal en l'educació ja que forma part del desenvolupament de les persones i com a mestra trobo que els infants necessiten d'aquest domini d'expressió i comunicació corporal per créixer, per el seu desenvolupament corporal i personal, la seva integració, la relació amb els altres, poder-se expressar de diferents maneres, treure les emocions,...

Presentació del/la mestre/a

- Nom i cognoms: _____
- Escola i curs en el qual estàs: Escola Mare de Déu de la Glòria.
- Formació acadèmica inicial i/o continuada: CAFE (licenciat)

- En general:

EGB
BUP
COU
SELECTIVITAT
INEF

- En expressió corporal:

A INEF algunes de les assignatures

- Anys d'experiència docent: 8
- Tipologies d'escoles en les quals has treballat (públiques, privades, concertades,...):
Concertada

Expressió corporal

- Com definiries la paraula "expressió corporal", és a dir, què entens per expressió corporal?

Expressar diferents coses a través del nostre cos; ve
signifia coses físiques com emocions.

Àrees del currículum/Objectius/Continguts/Metodologia

- En quines àrees del currículum d'educació primària treballau l'expressió corporal?

Educació física

- Quins objectius us marqueu quan feu servir l'expressió corporal? És a dir, la feu servir com una eina amb la qual treballes altres matèries, o realitzes classes on l'objectiu és l'expressió corporal?

En el meu cas utilitzo l'expressió corporal dins de
l'Educació física i dins la psicoeducació en infantil.
I quan treballem l'expressió corporal ho fem en els
diferents esports, jocs, ...

- Quins continguts treballau?

Es diferents continguts de cada subassignatura dins l'educació física

- Utilitzes l'expressió corporal en les teves classes? Si
- Com l'utilitzes? Diguem exemples de la pràctica educativa.

En el joc simbòlic els nens han d'expressar el que senten a través de l'expressió corporal. També amb l'Acrosport hi ha molt de treball d'expressió corporal.

- Tens algun model a seguir?

No.

- En quin trimestre treballau l'expressió corporal?

1r. Trimestre 2n. Trimestre 3r. Trimestre Tots tres trimestres ✓

- Explica'm per què decidiu treballar-la en el trimestre/s indicat/s?

Sempre poc o molt ho treballarem; sobretot en inicis de curs on necessitem cohesió d'adaptació; també en edonies

Opinió personal

- Penses que és important l'expressió corporal en l'educació? Per què? És a dir, quins beneficis, habilitats i competències obtens com a mestra i com els alumnes ho integren i ho aprenen?

És important per a mi bàsicament, perquè el nen expressi el seu estat emocional a través de l'expressió del seu cos. A la classe d'educació física és on el nen s'expressa i nosaltres a través de l'observació sabem com està i què necessita.

Mestre 3

Presentació del/la mestre/a

- Nom i cognoms: Cristina Ortega Arcos
- Escola i curs en el qual estàs: Mare de deu de la Gleva - futura de 6è
i Mestre de Música.
- Formació acadèmica inicial i/o continuada: Ed Musical
 - En general:

Ed Musical.

- En expressió corporal:

- Anys d'experiència docent: 10 anys
- Tipologies d'escoles en les quals has treballat (públiques, privades, concertades,...):
Escoles privades

Expressió corporal

- Com definiries la paraula "expressió corporal", és a dir, què entens per expressió corporal?

Definiria l'expressió corporal com el llenguatge a través del qual s'utilitza el cos com a forma de comunicació.

Àrees del currículum/Objectius/Continguts/Metodologia

- En quines àrees del currículum d'educació primària treballau l'expressió corporal?

Tant en tots els àmbits en els que estreballeu les llengües com en l'assignatura de música.

- Quins objectius us marqueu quan feu servir l'expressió corporal? És a dir, la feu servir com una eina amb la qual treballes altres matèries, o realitzes classes on l'objectiu és l'expressió corporal?

La puc servir com una eina amb la qual treballo altres matèries.

- Quins continguts treballau?

- preparació de petites dramatitzacions
- experimentació amb diferents eixos corporals a
hora d'exemplificar cançons.
soc dramàtic : joc teatral.

- Utilitzes l'expressió corporal en les teves classes? Si
- Com l'utilitzes? Diguem exemples de la pràctica educativa.

L'utilitzo per dramatitzar poesies contes i també per
fer més entenedores les diferents cançons que ensenyo
als infants.

- Tens algun model a seguir?

NO.

- En quin trimestre treballau l'expressió corporal?
1r. Trimestre 2n. Trimestre 3r. Trimestre Tots tres trimestres
- Explica'm per què decidiu treballar-la en el trimestre/s indicat/s?

~~perquè~~ penso que és un aspecte molt important
a treballar, ja que potencia la consciència i
l'expressió dels sentiments.

Opinió personal

- Penses que és important l'expressió corporal en l'educació? Per què? És a dir, quins beneficis, habilitats i competències obtens com a mestra i com els alumnes ho integren i ho aprenen?

penso que ~~és~~ és important l'expressió corporal en l'educació perquè, el fet d'acompanyar i aprendre amb moviment fa més divertides les classes; i això repercuteix en l'interès i la influència cap als alumnes.

8.4 Escola Josep Maria Xandri –Sant Pere de Torelló–

Mestre 1

Presentació del/la mestre/a

- **Nom i cognoms:** anònim
- **Escola i curs en el qual estàs:** Escola Josep Maria Xandri Educació Física de P3 a 6è.
- **Formació acadèmica inicial i/o continuada:**

- **En general:**

Magisteri
Múltiples formacions d'Educació Física.

- **En expressió corporal:**

Un curs específic del pla de formació de zona

- **Anys d'experiència docent:** 15
- **Tipologies d'escoles en les quals has treballat (públiques, privades i/o concertades):**

Pública

Expressió corporal

- **Com definiries la paraula “expressió corporal”, és a dir, què entens per expressió corporal?**

Fer servir el cos per comunicar (idees, emocions, estats d'ànim...).

Àrees del currículum/Objectius/Continguts/Metodologia

- **En quines àrees del currículum d'educació primària treballeu l'expressió corporal?**

A l'àrea d'educació física.

- **Quins objectius us marqueu quan feu servir l'expressió corporal? És a dir, la feu servir com una eina amb la qual treballes altres matèries, o realitzeu classes on l'objectiu és l'expressió corporal?**

En el meu cas l'objectiu és treballar l'expressió corporal en ella mateixa.

- **Quins continguts treballeu?**

El gest, la qualitat del moviment, la desinhibició, el control i l'esquema corporal...

- **Utilitzeu l'expressió corporal en les teves classes? sí**
- **Com l'utilitzeu? Digueu exemples de la pràctica educativa.**

Bàsicament en l'aprenentatge de danses i coreografies. En tallers de pastorets i en la representació de fi de curs on barregem el ball, la cançó i el teatre.

- **Tens algun model a seguir?**

Per l'aprenentatge de les danses i l'assaig dels pastoret sí, però per la representació de fi de curs es va sobre la marxa.

- **En quin trimestre treballeu l'expressió corporal?**

1r. Trimestre 2n. Trimestre 3r. Trimestre **Tots tres trimestres**

- Explica'm per què decidiu treballar-la en el trimestre/s indicat/s?

Al primer trimestre per assajar pastorets. Al segon perquè fem les danses de carnaval i el tercer per preparar la festa de fi de curs.

Opinió personal

- **Penses que és important l'expressió corporal en l'educació? Per què? És a dir, quins beneficis, habilitats i competències obtens com a mestra i com els alumnes ho integren i ho aprenen?**

És vital. Els alumnes posen en pràctica tot el seu potencial que sovint a la classe ordinària passa desapercibuda. És un treball competencial on l'alumne/a s'esforça per aconseguir uns objectius comuns i que el serà observat per un públic. Normalment, els alumnes després de les actuacions els puja l'autoestima i influeix de manera molt positiva en la resta d'assignatures.

8.5 Escola Santfores –Vic–

Mestre 1

Presentació del/la mestre/a

- **Nom i cognoms:** anònim.
- **Escola i curs en el qual estàs:** ESCOLA SENTFORES DE VIC- DE P4 A 6È D'EDUCACIÓ FÍSICA
- **Formació acadèmica inicial i/o continuada:**

- **En general:**

DIPLOMADA EN GRADUAT SOCIAL.

MESTRA D'EDUCACIÓ FÍSICA.

- **En expressió corporal:**

- POSTGRAU EN EXPRESSIÓ-COMUNICACIÓ I LLENGUATGES A LA PRÀCTICA EDUCATIVA

- UNIVERVERSITAT DE BARCELONA.

- CURS DE TOT EL QUE HEM DE SABER PER BALLAR A L'ESCOLA DANSA I EXPRESSIÓ-COMUNICACIÓ NO VERBAL (3 A 12 ANYS) 30 H.

- ACTUALMENT MASTER EN ECOLOGIA EMOCIONAL.

- **Anys d'experiència docent:** aprox. 18 anys.
- **Tipologies d'escoles en les quals has treballat (públiques, privades i/o concertades):**

LES 3 TIPOLOGIES . PERÒ ON PORTO MÉS ANYS ÉS AMB LA PÚBLICA.

Expressió corporal

- **Com definiries la paraula “expressió corporal”, és a dir, què entens per expressió corporal?**

ÉS EXPRESAR A TRAVÉS DEL COS, LES EMOCIONS, SENTIMENTS, AFECTES I SENSACIONS.

Àrees del currículum/Objectius/Continguts/Metodologia

- **En quines àrees del currículum d'educació primària treballem l'expressió corporal?**

EN EDUCACIÓ FÍSICA : EN EL BLOC D'EXPRESSIÓ CORPORAL I TAMBÉ PERÒ NO EN TANT ÈNFESI AMB EL BLOC DE COS: IMATGE I PERCEPCIÓ

- **Quins objectius us marquem quan feu servir l'expressió corporal? És a dir, la feu servir com una eina amb la qual treballem altres matèries, o realitzeu classes on l'objectiu és l'expressió corporal?**

ELS OBJECTIUS ELS MARCO DEPENEN DE CADA UNITAT A CADA UNITAT VARIEN ELS OBJECTIUS I TAMBÉ PER L'EDAT.

- **Quins continguts treballem?**

Com abans a cada unitat hi han uns objectius concrets amb uns continguts relacionats.

- **Utilitzes l'expressió corporal en les teves classes? Sí**
 - **Com l'utilitzes? Diguem exemples de la pràctica educativa.**

AMB L'EDUCACIÓ FÍSICA A TRAVÉS DE LES UNITATS DE PROGRAMACIÓ D'EXPRESSIÓ CORPORAL

EXEMPLE EN CICLE INICIAL UNA UNITAT QUE ÉS DIU PINOTXO

A CICLE MITJÀ : DEU N'HI DO, QUINS ELEMENTS

A CICLE SUPERIOR: ARTS ESCÈNIQUES

- **Tens algun model a seguir?**

SI TINC LA UNITAT FETA I LA REVISO I MODIFICO O CANVIO DEPENEN DEL GRUP I DEL MOMENT.

- **En quin trimestre treballeu l'expressió corporal?**
1r. Trimestre **2n. Trimestre** 3r. Trimestre Tots tres trimestres
- **Explica'm per què decidiu treballar-la en el trimestre/s indicat/s?**

PERQUÈ ÉS L'ÈPOCA DE L'ANY QUE FA MÉS FRED I LA FAIG AL GIMNÀS.

Opinió personal

- Penses que és important l'expressió corporal en l'educació? Per què? És a dir, quins beneficis, habilitats i competències obtens com a mestra i com els alumnes ho integren i ho aprenen?

SÍ, PERQUÈ FAS UN TREBALL GLOBAL I A TRAVÉS DE L'EXPRESSIÓ ELS NENS OBSERVEM, EXPERIMENTEN, FAN SERVIR LA IMNAGINACIÓ I ES POTENCIA LA CREATIVITAT I TAMBÉ LA INDIVIDUALITAT I LES DIFERÈNCIES.....

8.6 Escola la Sínia –Vic–

Mestre 1

Presentació del/la mestre/a

- **Nom i cognoms:** anònim.
- **Escola i curs en el qual estàs:** La Sínia. 5è de Primària
- **Formació acadèmica inicial i/o continuada:**

- **En general:**

Mestra d'educació primària

Cursos referents a les diferents àrees de l'educació primària: matemàtiques, medi, llengua, plàstica...

He realitzat assessoraments de didàctica de les matemàtiques a algunes escoles.

- **En expressió corporal:**

- **Anys d'experiència docent:** Aquest és el setè.
- **Tipologies d'escoles en les quals has treballat (públiques, privades i/o concertades):**
Escoles públiques.

Expressió corporal

- Com definiries la paraula “expressió corporal”, és a dir, què entens per expressió corporal?

Transmetre qualsevol tipus d'informació a través de l'expressió del cos (inclou l'expressió de la cara).

Àrees del currículum/Objectius/Continguts/Metodologia

- En quines àrees del currículum d'educació primària treballem l'expressió corporal?

En diferents àrees, però sobretot a llengua.

- Quins objectius us marquem quan feu servir l'expressió corporal? És a dir, la feu servir com una eina amb la qual treballem altres matèries, o realitzeu classes on l'objectiu és l'expressió corporal?

En general la utilitzem com una eina per treballar altres matèries, en molt poques ocasions utilitzem l'expressió corporal com a objectiu principal de la sessió.

A més, faig de mestra de matemàtiques, medi, tutoria i plàstica i en aquestes àrees no utilitzem l'expressió corporal com a objectiu. Però sí que quan es fan exposicions de medi, per exemple, els donem tècniques i entre tots parlem de quina ha de ser la seva expressió corporal. O a les hores de tutoria també ho treballem amb algunes activitats.

- Quins continguts treballem?

- **Utilitzes l'expressió corporal en les teves classes?** Com a objectiu no.
- **Com l'utilitzes? Diguem exemples de la pràctica educativa.**

El que comentava abans, a l'hora de fer exposicions de coneixement del medi sobretot i en algunes activitats de tutoria.

A les hores de llengua sí que hi dediquen més temps i en fan algunes activitats.

- **Tens algun model a seguir?**

No

- **En quin trimestre treballau l'expressió corporal?**
1r. Trimestre 2n. Trimestre 3r. Trimestre Tots tres trimestres
- **Explica'm per què decidiu treballar-la en el trimestre/s indicat/s?**

No el tenim a cap trimestre en concret, ja dic que ho treballem com a eina i no com a objectiu concret.

Opinió personal

- **Penses que és important l'expressió corporal en l'educació? Per què? És a dir, quins beneficis, habilitats i competències obtens com a mestra i com els alumnes ho integren i ho aprenen?**

Penso que és bo que els alumnes sàpiguen utilitzar el seu cos com a eina per comunicar-se, que vegin la importància i el significat de les diferents expressions que fan amb el seu cos i que en prenguin consciència. Això els ajudarà a saber estar als llocs, a saber controlar més el seu cos i donar moltes informacions amb ell.

Penso que des de l'àrea de llengua, però sobretot a la d'educació física i música es podria treballar amb més intencionalitat i dins de la programació (suposo que ja ho fan).

8.7 Escola Escorial –Vic–

Mestre 1

Presentació del/la mestre/a

- Nom i cognoms: _____
- Escola i curs en el qual estàs: Escorial - Cursos = de 1r a 6è Primària.
- Formació acadèmica inicial i/o continuada: Grau en mestre d'Educació Primària, formació de llengua a l'escola.
 - En general:

- Grau en Mestre d'Educació Primària, per la Universitat de Vic: 4 cursos acadèmics de formació.
- Formació de llengua a la mateixa escola on treballa.
- Formació en el lleure.
- Cursos i jornades de temes diversos.

- En expressió corporal:

- Assignatures de la carrera d'Educació Primària: Van cursar dues assignatures per tenir una formació bàsica i conèixer de manera molt general els principis de l'expressió corporal.

- Anys d'experiència docent: D' experiència tinc els períodes de pràctiques a la càmera i aquest curs com a docent.
- Tipologies d'escoles en les quals has treballat (públiques, privades, concertades,...):
En una escola concertada.

Expressió corporal

- Com definiries la paraula "expressió corporal", és a dir, què entens per expressió corporal?

És una manera d'expressar amb el cos totes les teves vivències, sentiments i emocions. És una manera de comunicar-te amb els altres i expressar com et senti en cada moment.

Àrees del currículum/Objectius/Continguts/Metodologia

- En quines àrees del currículum d'educació primària treballau l'expressió corporal?

A l'àrea d'Educació física específicament. També es fa un taller de teatre a 4r de Primària. Els altres cursos no ho conec tant.

- Quins objectius us marqueu quan feu servir l'expressió corporal? És a dir, la feu servir com una eina amb la qual treballes altres matèries, o realitzes classes on l'objectiu és l'expressió corporal?

Es fan algunes tasques/exercicis on es treballa l'expressió corporal dins d'altres matèries, com per exemple, a català de 6è hem fet una obra de teatre i exercicis de dramatització de textos a l'assignatura. És el que més conec, però penso que passe el mateix a les altres assignatures.

- Quins continguts treballau?

Aquí no puc contestar perquè no imparteixo l'àrea d'educació física, que és on es treballen continguts d'expressió corporal.

- Utilitzes l'expressió corporal en les teves classes? Si. Pense que a totes les matèries es fan tasques que requereixen l'expressió corporal.
- Com l'utilitzes? Diguem exemples de la pràctica educativa.

Algunes de les tasques en la pràctica educativa han estat l'obra de teatre, dramatització de textos, recital de poemes que va acabar sent una actuació al teatre Atlàntida de Vic, entre altres tasques (Català a 6è), tots els cursos segurament fan diferents pràctiques d'expressió corporal però no ho conec.

- Tens algun model a seguir?

Per treballar l'expressió corporal, els meus models a seguir són les professores que vaig tenir al grau, en vaig aprendre moltes coses.

- En quin trimestre treballau l'expressió corporal? (A l'àrea d'educació física penso que és el 2n trimestre) -
1r. Trimestre 2n. Trimestre 3r. Trimestre Tots tres trimestres
- Explica'm per què decidiu treballar-la en el trimestre/s indicat/s?

Això no ho puc respondre. No sé ben bé si ho decideixen conjuntament els mestres d'educació física o bé és una decisió presa des de l'equip directiu.

Opinió personal

- Penses que és important l'expressió corporal en l'educació? Per què? És a dir, quins beneficis, habilitats i competències obtens com a mestra i com els alumnes ho integren i ho aprenen?

Sí, penso que és molt important fer exercicis, tasques o jocs que requereixin l'expressió corporal a totes les edats en l'etapa educativa: per exemple, dramatitzacions teatrals, jocs d'imitació, dansar, entre molts altres exercicis. Són pràctiques molt importants per desenvolupar habilitats socials, per saber comunicar i expressar ~~tot~~ tipus de situacions amb el cos i a través del gest.

A més a més, aquests exercicis permeten que els alumnes puguin desinhibir-se, perdre la vergonya i el sentit del ridícul a davant dels seus companys. També permet consolidar el treball en equip i l'empatia amb els altres.

Mestre 2

Presentació del/la mestre/a

- Nom i cognoms: _____
- Escola i curs en el qual estàs: ESCOLA INFANTIL i aïde inicial Primària.
- Formació acadèmica inicial i/o continuada: mestra d'educació infantil

- En general:

sóc mestra d'educació infantil.

- En expressió corporal:

No tinc formació en expressió corporal.

- Anys d'experiència docent: 5
- Tipologies d'escoles en les quals has treballat (públiques, privades, concertades,...):
pública i concertada

Expressió corporal

- Com definiries la paraula "expressió corporal", és a dir, què entens per expressió corporal?

És l'expressió del cos, a partir del moviment i la gesticulació. Amb l'expressió corporal podem comunicar moltes coses.

Àrees del currículum/Objectius/Continguts/Metodologia

- En quines àrees del currículum d'educació primària trebal·leu l'expressió corporal?

A educació física.

- Quins objectius us marqueu quan feu servir l'expressió corporal? És a dir, la feu servir com una eina amb la qual trebal·les altres matèries, o realitzeu classes on l'objectiu és l'expressió corporal?

És una eina que serveix per treballar altres matèries.

- Quins continguts treballau?

els continguts no són d'expressió corporal, són els mateixos que d'altres matèries.

- Utilitzes l'expressió corporal en les teves classes? SÍ
- Com l'utilitzes? Diguem exemples de la pràctica educativa.

Per explicar les activitats, explicar contes ...

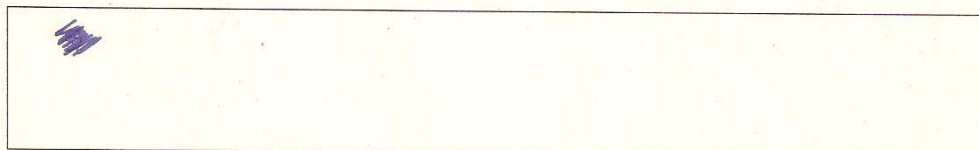
- Tens algun model a seguir?

No.

- En quin trimestre treballau l'expressió corporal?

1r. Trimestre 2n. Trimestre 3r. Trimestre Tots tres trimestres

- Explica'm per què decidiu treballar-la en el trimestre/s indicat/s?

Opinió personal

- Penses que és important l'expressió corporal en l'educació? Per què? És a dir, quins beneficis, habilitats i competències obtens com a mestra i com els alumnes ho integren i ho aprenen?

És molt important fer-la servir com una eina educativa molt important. És un mitjà de comunicació que permet expressar-nos.

Mestre 3

Presentació del/la mestre/a

- Nom i cognoms:
- Escola i curs en el qual estàs: l'Escola de Vic - PS - 1r 2n primària
- Formació acadèmica inicial i/o continuada: Mestra educació física i Màster en Educació inclusiva
 - En general:

• Mestra d'educació física.
• Màster en Educació inclusiva.

- En expressió corporal:

- Anys d'experiència docent: 4 anys
- Tipologies d'escoles en les quals has treballat (públiques, privades, concertades,...):
Concertada

Expressió corporal

- Com definiries la paraula "expressió corporal", és a dir, què entens per expressió corporal?

És la comunicació no verbal que s'expressa a través del cos, l'expressió facial, el to corporal, la mirada, el to de veu, el gest... i també la dimensió emocional.

Àrees del currículum/Objectius/Continguts/Metodologia

- En quines àrees del currículum d'educació primària trebal·leu l'expressió corporal?

En el meu cas quan faig psicomotricitat a PS i en dues unitats didàctiques per curs a 1r i 2n

- Quins objectius us marqueu quan feu servir l'expressió corporal? És a dir, la feu servir com una eina amb la qual trebal·leu altres matèries, o realitzeu classes on l'objectiu és l'expressió corporal?

L'objectiu de les classes a cicle inicial de primària és l'expressió corporal. En canvi a psicomotricitat està més present en totes les sessions, i l'objectiu és que reconeguin les emocions i aprenguin a reconèixer les expressions del seu cos.

- Quins continguts treballau?

- La consciència i sensibilització del propi cos.
- l'espontaneïtat i les tècniques corporals.
- les relacions amb els materials, objectes.
- La relació amb els altres.
- La percepció i estructuració de l'espai i temps.

- Utilitzes l'expressió corporal en les teves classes? Si
- Com l'utilitzes? Diguem exemples de la pràctica educativa.

- En el joc rúscal, per descriure i la posta a punt del cos.
- A final de les sessions per relaxar, pot ser fent un massatge.
- fent exercicis de respiració i concentració.
- tècniques de creativitat i de joc dramàtic.

- Tens algun model a seguir?

- Ssegueixo la pràctica de la expressió corporal - tomas llibre
i de l'editorial cruïlla la guia pràctica de psicoeducació
d'educació infantil de 3-6 anys.

- En quin trimestre treballau l'expressió corporal?

1r. Trimestre 2n. Trimestre 3r. Trimestre Tots tres trimestres

- Explica'm per què decidiu treballar-la en el trimestre/s indicat/s?

A cicle rúscal les dues unitats didàctiques les feig
entre el 1er i 2^{on} trimestre, perquè faciliten la
coneixença i la cohesió de grup.

A P5, l'aplico en totes les sessions durant tot
l'any.

Opinió personal

- Penses que és important l'expressió corporal en l'educació? Per què? És a dir, quins beneficis, habilitats i competències obtens com a mestra i com els alumnes ho integren i ho aprenen?

Si, és molt important, ja que facilita que els alumnes es coneixin més a ells mateixos, acceptin els companys i ~~se~~ seves capacitats i limitacions, també els ajuda a ser més creatius i a reconèixer les seves emocions.

Com a mestra ajuda en què facilita la cohesió de grup per tant molta més participació en les activitats i tolerància en les actuacions dels companys.